

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ—JURISPRUDENȚA—LEGISLAȚIUNE—ECONOMIE POLITICĂ—FINANȚE—SOCIOLOGIE

FONDATOR:
ION S. CODREANU
Avocat,

DIRECTOR:
I. GR. PERIȚEANU
Avocat, fost Ministru

PRIM REDACTOR:
ALEXANDRU VELESCU
Doctor în Drept, Avocat

COMITETUL DE DIRECȚIE:

Traian Alexandrescu, fost decan al Baroului de Ilfov; **Alexandru Cerban**, Profesor Universitar, Avocat; **Iosif G. Cohen** Consilier la Consiliul Legislativ, Avocat; **Gr. Conduratu**, Avocat; **N. Jac Constantinescu**, Președinte la C. de Apel București; **E. Cristoforeanu**, Dr. în Drept dela Roma, Avocat; **Dem. I. Dobrescu**, Primarul General al Capitalei; **Vințilă Dongoroz**, Conferențiar univ. itar, Membru în Consiliul de disciplină al Baroului Ilfov; **D. Gălășescu-Pyk**, Profesor Universitar, Avocat; **Eugen Petif**, Consilier la Inalta Curte de Casație; **G. Petrovici**, Prodecan al Baroului Ilfov; **C. Sipsom** Profesor Universitar; **C. A. Stoeanovici**, Conf. univ., Membru al Consiliului Legislativ; **Gr. L. Trancu-Iași**, fost Ministru Avocat; **Hariton Udrea**, Judecător Trib. Ilfov; **Petre Vasilescu**, Profesor Universitar.

SECRETARI DE REDACȚIE:

E. C. Decusară, Dr. în Drept din Paris, Directorul Statisticeii Judiciare; **Ionel I. Codreanu**, Doctor în drept din Paris, Avocat

S U M A R

— *Trădarea și Spionajul. O chestiune de sistematizare și nomenclatură*, de Vințilă Dongoroz, Conferențiar la Universitatea din București.

— *Proiectul Codului de Procedură civilă* (urmare), de Prof. P. Vasilescu.

— Unificarea legislației. Moțiunea privitoare la proiectul de lege pentru izolarea alienaților, votată de Congresul neurologilor și psihiatrilor la Sibiu.

JURISPRUDENȚE:

— Inalta Curte de Casație S. Unite: *Regia Autonomă C. F. R.* cu *P. Rădulencu*. (Competență. Funcționar al Regiei Autonome C. F. R. Pretențiuni de salariu. Competența Cas. I a judeca recursul).

— Casație S. I: *Carol Schubert* cu *Ministerul Apărării Naționale*. (Ministerul Apărării Naționale nu poate fi răspunzător, în baza art. 100 Cod. civ., pentru daunele cauzate de soldați în cursul exercițiilor militare).

— Idem: *Florica Al. Negri ș. a.* cu *Dr. Iosif Dona*. (Licitație publică. Convenție încheiată în scop de a nu se prezenta la licitație. Înlăturarea liberei concurențe. Nulitate. Art. 536 și urm. Pr. civ.).

— Trib. Vâlcea S. II: *Regia Autonomă C. F. R.* cu *I. Dumitrescu*. (Refuz de plata salariului; recurs la căile dreptului comun, iar nu la instanțele de contencios administrativ. A. I. mitere. Art. 998 cod. civ.; art. 1, 4 și 6 din l. contenc. ad-tiv) cu *Notă de judecătorul George A. Petrescu*.

Trădarea și Spionajul

O chestiune de sistematizare și nomenclatură

Trădarea și spionajul au fost disciplinate în *Proiectul de Cod penal român*, sub raportul sistematizării și nomenclaturei, după un nou criteriu: *criteriul naționalității infractorului*.

De naționalitatea infractorului s'a ținut seamă întotdeauna în materia infracțiunilor contra siguranței exterioare a Statului, dar nu ca un criteriu de sistematizare și nomenclatură, ci ca simplu *element* de rațională proporționare a pedepselor.

Proiectul de cod penal român a inovat însă, ser-

vindu-se de naționalitatea infractorului pentru a separa faptele de trădare de faptele de spionaj.

Am socotit dela început această inovație ca absolut inacceptabilă, fiindcă ea nesocotește regulile tehnice de sistematizare și nomenclatură, conducând fatal la deformarea conceptului și conținutului infracțiunilor de trădare și spionaj.

O primă încercare de folosirea criteriului naționalității s'a făcut în ante-proiectul de cod penal român publicat în 1928. După acest ante-proiect faptele de trădare nu pot fi comise decât de național, iar dacă sunt comise de un străin nu se pedepesc. Spionajul comis de național este tot trădare, așa că, spionajul nu este socotit ca atare decât atunci când a fost comis de un străin.

Am criticat acest sistem al ante-proiectului în lucrarea noastră „*Drept penal partea specială*”, 1929, pag. 159, arătând pe deoparte că este o mare greșală de politică represivă a lăsa faptele de trădare nepedepsite atunci când sunt comise de străini, iar pe de altă parte, că se face o inovație nefericită atunci când se folosește naționalitatea infractorului ca un criteriu de sistematizare.

La prima obiecțiune s'a răspuns că: în timp de războiu străinii sunt internați și deci puși în imposibilitate de a comite fapte de trădare. Răspunsul nu este concludent, fiindcă nu se internează decât străinii-*inamici*, în timp ce străinii-*neutri* și străinii-*aliați* rămân liberi și pot oricând săvârși vreunul din acele fapte pe cari codul penal le denumește trădare.

La a doua obiecțiune s'a răspuns cu argumentele pe cari le vom examina mai jos.

Proiectul de cod penal publicat în 1933 a ținut seamă totuși de prima obiecțiune și a prevăzut că și străinii sunt pedepsiți atunci când săvârșesc unele fapte de trădare (cele din art. 175 al proiectului fost 217 în anteproiect), dar pentru a pune această modificare în acord cu criteriul naționalității, proiectul a statornicit că aceste fapte de trădare când sunt comise de străini se numesc *spionaj* (art. 182 din proiect).

Așa dar, Proiectul dă criteriului naționalității maximum de aplicațiune, statuând că tot ce săvârșește *naționalul* (fie că e trădare, fie că e spio-

nagi) se cheamă *trădare*; tot ce săvârșește *străinul* (fie că e trădare, fie că e spionaj) se cheamă *spionaj*.

Clar, precis și simplu!

Noi nu am încetat de a critica această inovație, ridicând obiecțiuni atât în Comisiunea specială care a funcționat în 1932—3 pe lângă Consiliul legislativ, cât și în Comisiunea parlamentară-mixtă. Recunoaștem însă că nu am reușit să schimbăm ceva. Ne facem deci datoria de a mai reînoi pe această cale criticile noastre, pentru că s'ar putea, poate, în ceasul al unsprezecelea, să se evite ceea ce trebuie — după noi — să fie evitat.

* * *

Și acum să arătăm cari sunt argumentele ce se aduc în sprijinul acestei inovații și deci în favoarea criteriului naționalității:

1) S'a ales că este foarte greu a se găsi o linie de separație între trădare și spionaj, aceste fapte fiind așa de apropiate încât una și aceeași activitate poate fi privită și ca trădare și ca spionaj. Revine deci legiuitorului să curme acest neajuns, oferind un criteriu precis de demarcație: ori, nici un criteriu nu este mai potrivit decât acela al naționalității.

2) S'a invocat neajunsurile cari se ivesc în practică, din cauza lipsei unui criteriu de distincție, citându-se cazuri (Dreyfus, Caillaux, Ulmo, etc.) în cari instanțele franceze au calificat același fapt când trădare, când spionaj. Adoptându-se criteriul naționalității se va pune capăt acestor neajunsuri.

3) S'a spus de asemeni că însăși doctrina recomandă *de jure condendo* acest criteriu al naționalităților și că el a și fost folosit în unele încercări legislative.

4) Că în fine, legea română, privitoare la spionaj, din 1930, a adoptat acest criteriu și că rezultate practice au fost fericite.

Vom răspunde rând pe rând acestor argumente:

1) Nu a existat și nu există în teorie și în realitate lucrurilor nici un fel de dificultate de a distinge faptele de trădare de acelea de spionaj, fiindcă aceste două categorii de fapte se deosebesc net prin însăși materialitatea lor, așa încât și din punctul de vedere al *conceptului* și din punctul de vedere al *conținutului*, nu se poate confunda un fapt de trădare cu unul de spionaj.

Prin *conceptul* lor, faptele de trădare se deosebesc de faptele de spionaj nu numai sub raportul naturii răului în contra căruia legea penală reacționează, dar și sub raportul indicelui moral de criminalitate.

La trădare răul tipic este *neloialitatea* sub toate formele și gradele ei; începând dela infidelitatea bazată pe legătura de sânge și sfârșind cu aceia bazată pe ideea de protecție juridică. Străinul ca și naționalul beneficiază în statul modern de ocrotirea legilor și unul și altul contractează deci o firească obligație de loialitate. Străinul care întoarce în contra Statului ceea ce Statul prin protecția și încrederea sa i-a apărut și acordat, înfrânge obligația de loialitate și comite ca și naționalul o *trădare*. Deosebirea deci între fapta naționalului și fapta străinului nu este obiectivă, fiindcă material și unul și altul pot comite același

lăpt; deosebirea constă numai în *intensitatea* nelloialității, mai mare la național, mai redusă la străin. Această deosebire nu implică o schimbare a numelui infracțiunii, care rămâne *trădare* pentru toată lumea, ci o diferențiere de pedeapsă.

La spionaj, răul tipic constă în *surprinderea secretelor* de stat. Statul, în ocrotirea intereselor sale superioare, e nevoit să aibă anumite secrete, cari trebuiesc să rămână necunoscute nu numai străinilor, dar și marelui masă a naționalilor. Cu privire la aceste secrete Statul nu acordă confiență decât unui număr restrâns și strict necesar de persoane; ceilalți, naționali și străini, sunt ținuți la distanță. Aci nu mai poate fi vorba de *loialitate* și deci de *trădare* fiindcă Statul refuză *de plano* orice *confiență*. Cel care încearcă să suprindă aceste secrete, fie el național, fie străin, nu trădează, ci *spionează*.

Din punctul de vedere al *aspectului moral*, trădarea este susceptibilă de o dezaprobare *categorică*, iar Statul poate interveni cu sancțiuni de o neșovăelnică severitate față de cei ce s'au dovedit nelloiali prin trădare.

Nu același lucru se poate spune de spionaj. Statele moderne nu pot avea o atitudine *dârză* față de spionaj, din moment ce fiecare din ele organizează și întreține servicii de spionaj și contra-spionaj. O moderație se impune deci chiar față de naționalul spion, cât timp fiecare stat caută și se străduiește să-și recruteze dintre naționaliilor altor state spionii săi. Două morale nu sunt posibile, una care să însemne o categorică dezaprobare, iar alta o înaltă preocupare. Toate legiuirile privitoare la spionaj au ținut seamă de acest adevăr, săpând o prăpastie imensă între trădare și spionaj.

În fine, sub raportul *conținutului* trădarea se deosebește deasemeni foarte ușor de spionaj.

Caracteristica elementului obiectiv în faptele de trădare este *activitatea de deviație* dela o îndatorire de loialitate, în sensul că infractorul având *în mod licit* la dispozițiunea sa anumite mijloace susceptibile de a interesa în certe circumstanțe *siguranța exterioară* a Statului, le folosește împotriva acestuia și în avantajul altui Stat.

Ceea ce caracterizează din contra elementul obiectiv în faptele de spionaj este *activitatea de investigație* pentru surprinderea secretelor, în sensul că infractorul vrea să intre *în mod ilicit* în cunoștința acestor secrete.

Așa dar, și din punctul de vedere al *conceptului* și din acel al *conținutului* trădarea se deosebește obiectiv de spionaj. Ori după regulile de tehnică juridică, în sistematizarea și denumirea infracțiunilor trebuie să ținem seamă de criteriul obiectiv, acolo unde există diferențe obiective; ceva mai mult, acest criteriu trebuie să *prevaleze*.

Iată de ce nici când autorii de drept penal, și legiuitorii la rândul lor, nu s'au plâns că nu ar putea distinge trădarea de spionaj.

Ce este atunci cu dificultatea de care vorbesc susținătorii criteriului naționalității?

Această dificultate nu aparține doctrinei, fiindcă am arătat că natural și teoretic trădarea se deosebește precis de spionaj; dificultatea nu este decât un neajuns accidental, particular unor anu-

mite legiuiri și ocazionat de o imperfecțiune comisă în elaborarea acestor legiuiri.

Pentru a evidenția acest lucru, e nevoie de un scurt istoric pe care îl vom face combătând argumentul al doilea.

2) S'a invocat în sprijinul nevoiei de a se recurge la criteriul naționalității, pentru stabilirea unei linii de demarcațiune între trădare și spionaj, anumite *dificultăți* ivite în practica judiciară franceză (cazurile *Dreyfus*, *Caillaux*, etc.) argumentându-se că aceste dificultăți nu se datoresc decât lipsei unui criteriu care să separe net trădarea de spionaj.

În realitate însă dificultățile ivite în practica judiciară franceză nu sunt datorite pretensei imposibilități de a se deosebi trădarea de spionaj, ci ele sunt rezultatul unei *greșeli de elaborare* a textelor din legiuirea franceză.

E tocmai ceea ce semnalăm mai sus, neajunsurile practice nu provin din cauza că trădarea nu s'ar putea deosebi obiectiv de spionaj, fiindcă desfidem să ni se arate vreun fapt de spionaj care se confundă cu trădarea sau viceversa, ci aceste neajunsuri sunt *reflexul accidental* al unei imperfecte elaborări.

Iată acum explicațiunea:

Codul penal francez din 1810 — și după modelul său mai toate codurile penale din secolul trecut — prevăd numai trădarea și nu conțin dispozițiuni cu privire la spionaj. Despre spionaj — și numai pentru timp de războiu — se ocupă art. 206 vechiul cod just. militar francez.

La un moment dat, sub presiunea împrejurărilor, s'a simțit nevoie să se incrimineze și spionajul în timp de pace. În Franța, această incriminare s'a făcut prin legea din 16 Aprilie 1886, care a servit de model legei germane din 3 Iulie 1895 (*Spionagegesetz*) și legei române din 31 Ianuarie 1913.

Legea franceză din 1886 cuprinde două categorii de fapte: 1) *divulgările de secrete* (art. 1—4) și *spionajul* (art. 5—7). De aci toată confuziunea! Într'adevăr, foarte mulți practicieni au crezut că din moment ce faptele de divulgare din art. 1—4 sunt cuprinse în legea spionajului, implicit sunt și ele fapte de spionaj și trebuiesc calificate ca atare. Cum însă și codul penal francez prevede în materie de *trădare* anumite fapte privind „*divulgarea de secrete*” (art. 80—82), s'a constatat în practică că între textele din legea spionajului și cele din codul penal existau așa de mari interferențe încât a fost foarte greu a se stabili: când divulgarea cade sub sancțiunile din codul penal și când sub cele din legea spionajului. Ori cum divulgarea din c. pen. este *trădare*, iar pe cea din legea spionajului practicienii *au luat-o drept spionaj*, s'a ajuns la faimoasa pretinsă dificultate de a deosebi trădarea de spionaj.

În realitate, dificultatea se rezumă la o confuziune de termeni și la o lipsă de concordanță între textele codului penal, cari sancționau divulgarea de secrete și textele din legea spionajului cari sancționau și ele divulgarea de secrete.

Există un simplu *malentendu* asupra termenilor, provenit din greșala practicienilor cari au crezut că divulgarea de secrete cuprinsă în art. 1—4 din legea spionajului constituie *spionaj* prin

faptul că este cuprinsă într-o lege botezată a spionajului. Ori și prin conceptul și prin conținutul său, *divulgarea de secrete* nu aparține faptelor de spionaj, ci faptelor de trădare. Nu trebuie confundată *divulgarea de secrete*, cu *transmiterea materialului recoltat prin spionaj*. Transmiterea e o urmare firească a spionajului, spionul este însă pedepsit indiferent dacă a reușit sau nu să transmită; în orice caz însă transmiterea presupune ca activitate antecedentă spionajul. Divulgarea de secrete dimpotrivă este o activitate primară, iar nu subsecventă, cel care divulgă este el însuși deținătorul secretului, prin calitatea sa însărcinarea sa el a fost pus în cunoștința celui secret și îl *trădează*. Spionul *surprinde* secretul pe care nu trebuie să-l cunoască; divulgatorul *trădează* secretul pe care îl cunoaște în chip licit.

Faptele cuprinse în art. 1—4 din legea spionajului din 1886 nu sunt deci fapte de spionaj, deși se găsesc înserate în legea de spionaj, ci sunt fapte de *trădare* la fel cu cele din art. 80—82 c. pen. francez. Deci, nici un moment nu poate fi vorba de vreo confuziune între trădare și spionaj, confuziunea neexistând decât pentru practicienii cari au crezut că toate infracțiunile cuprinse în legea de spionaj sunt implicit fapte de spionaj.

Iată cum pretinsa problemă a dificultății de a deosebi trădarea de spionaj se reduce la confuziune făcută de practicieni, fiindcă toată dificultatea se mărginea la trădarea din art. 80—82 c. p. francez și pretensele fapte de spionaj din art. 1—4 legea din 1886, cari sunt tot trădare.

Așa dar, în fond, dificultatea nu era de a deosebi trădarea de spionaj, fiindcă toate faptele din menționatele texte constituiesc trădări, ci de a stabili când divulgarea trebuie pedepsită conform codului penal și când conform legei din 1886. Această dificultate a născut din greșala legiuitorului dela 1886, care nu a avut grija să armonizeze art. 1—4 din legea pe care o elabora cu art. 80—82 c. p. fr.

Ca consecință, de *lege ferenda*, nu se pune nici un moment problema găsirii vreunui criteriu cu care să deosebim trădarea de spionaj, fiindcă din fericire, aceste fapte se disting prin propria lor natură, ci se recomandă numai o armonizare a materiei cuprinse astăzi în art. 80—82 c. p. fr. și 1—4 legea din 1886 (corespunzătoare art. 70—71 c. p. român și 1—2 legea spionajului din 1930).

Nici o legiuire străină nu s'a gândit până acum să treacă peste natura obiectivă a infracțiunilor de trădare și spionaj și să recurgă la criteriul naționalității. Toate legiuirile mai noi au evitat, chiar pentru practicieni, posibilitatea vreunei confuziuni denumind expres „*trădare*” faptele de divulgare (legea germană din 3 Iunie 1914 care prevede divulgarea în § 1 și 2 și o califică „*Verrat*”, „*Ausspachung militärischer Geheimnisse*”) sau ocupându-se numai de spionaj (legea italiană din 21 Martie 1915 și legea belgiană din 4 Aug. 1914 completată prin decretul-lege din 11 Octombrie 1915).

Toate aceste legi nu fac nici o distincțiune între naționali și străini, și unii și alții putându-se face vinovați de spionaj.

Deasemeni în nouile coduri penale: spaniol, italian, polonez, etc. și în nouile proiecte de cod penal, deosebirea între trădare și spionaj se face pe baza naturei infracțiunilor, iar nu cu ajutorul criteriului naționalității.

3) S'a mai spus de susținătorii criteriului naționalității că acest criteriu este recomandat de doctrină și că a servit la elaborarea unor proiecte.

Dar care doctrină?

Singur *Garraud* — fiindcă cei cari se rapoartă la acest autor, nu pot fi adăugați la număr — a făcut greșala de a crede (ca și practicienii) că faptele cuprinse în art. 1—4 din legea dela 1886 sunt fapte de *spionaj* și punându-și întrebarea (pe care și-o puneau și practicienii) cum deosebim *trădarea* (adică faptele din art. 80—82 c. p. fr.) de *spionaj* (adică faptele din art. 1—4 legea dela 1886 fiindcă în jurul acestor texte se ivise dificultatea în cazurile Dreyfus, Caillaux, Ulmo, etc.) a lunecat ușor spre surzătoarea teorie a criteriului naționalității. Ori, am arătat în rândurile ce preced, (că faptele cuprinse în art. 1—4 legea din 1886 nu sunt fapte de spionaj, ci de trădare și că deci nu e vorba de o confuziune între trădare și spionaj în celebrele cazuri citate mai sus, ci numai de o simplă dificultate datorită lipsei de armonizare între faptul de trădare prin divulgare, din art. 80—82 c. p. și faptul de trădare prin divulgare din art. 1—4 legea din 1886. Așa dar, *Garraud* dintr'o imperfecțiune a dreptului pozitiv — foarte ușor de corijat — a croit o inexistentă problemă de drept. De aceia opiniunea sa a rămas fără ecou în doctrină și fără aplicațiune în legislațiune.

S'a spus însă că această opiniune a servit la elaborarea unor proiecte franceze. În adevăr, în expunerile de motive ale proiectelor din 1893 și din 1911 se vorbește de criteriul naționalității, însă redus numai la faptele de spionaj, în sensul că spionajul când este comis de francez să fie considerat trădare, dar nu și invers că trădarea comisă de străin să fie considerată spionaj. Aceste proiecte au rămas însă proiecte. Ceva mai mult, criteriul naționalității a fost ulterior repudiat și de noul cod al justiției militare franceze din 1928, care în art. 237 califică de spionaj faptul naționalului militar care comite acte de spionaj și de proiectul legei franceze din 1932, care consideră ca spionaj atât faptul naționalului cât și al străinului.

Așa dar, propunerea lui *Garraud*, de a se considera spionajul comis de național ca o trădare, nu a prins nici măcar în Franța.

Cât despre situațiunea inversă, adică: faptele de *trădare ale străinului* să fie considerate ca *spionaj* (cum proclamă art. 182 din proiectul de cod. pen. român) nici chiar *Garraud* nu a susținut acest lucru, fiindcă el admite că străinii pot comite și ei trădare: „*Toute autre est la situation de l'étranger habitant la France. De même qu'il est protégé par les lois françaises, de même il doit obéir à ces lois. Il commet donc un fait personnel de TRAHISON... etc.* (Traité, ed. 3, vol. III, nr. 1206 pag. 556).

Iată deci la ce se reduce și cel de al treilea argument adus în sprijinul criteriului naționalității agentului.

4) S'a adăugat în fine că legea română din 26 Iunie 1930, asupra trădării și spionajului, a adoptat criteriul naționalității și că în practică, această lege nu a condus la nici o dificultate.

E drept, legea din 1930 numește *trădare* spionajul comis de național și numește *spionaj* trădarea comisă de străin (art. 4 din lege).

Chestiunea este: bine sau rău a făcut legiuitorul că a adoptat această sistematizare și nomenclatură? Noi am arătat, în cele ce preced, de ce nu poate fi adoptat criteriul naționalității și așa după cum nu felicităm proiectul de cod. pen. român că a adoptat acest criteriu, tot astfel nu felicităm nici legea din 1930.

S'a spus însă că legea din 1930 nu a dat loc la nici un fel de dificultăți și ca atare sistemul este bun. Ca și cum aplicațiunea unor texte și lipsa de dificultăți ar depinde de numele ce se dă infracțiunii. Denumirea unei infracțiuni servește la rânduirea textelor într'o lege așa ca ele să fie ușor cercetate, exact așa după cum numele și numerile străzilor servesc ca cetățenii să se orienteze într'o comună. Aplicațiunea textelor nu depinde însă de denumirea infracțiunii, ci de buna redacțiune dată dispozițiunilor din texte. Deci dificultăți de aplicațiune nu pot naște din felul cum sunt denumite infracțiunile; naște însă un sentiment de mirare și dezorientare atunci când aceste denumiri nu sunt potrivite. Să ne închipuim că cineva ar avea capriciu să numească paltonul: *căciulă*; ei bine, paltonul tot ca palton va servi și tot pe mâncăci se va îmbrăca, însă toată lumea se va întreba: de ce omul acesta spune paltonului căciulă?! Tot așa și cu *spionajul naționalului* sau cu *trădarea străinului*, dacă vom denumi pe cel dintâi trădare, iar pe cea de a doua spionaj, tot aceleași texte și tot aceleași pedepse se vor aplica, dar se vor întreba atâția: de ce aceste schimbări de nume?!

Fiindcă în realitatea lucrurilor, rezultatele la cari duce inovațiunea proiectului de a considera că străinul nu comite decât spionaj, iar naționalul nu comite decât trădare, sunt de natură a îndreptăți o atare întrebare.

Să exemplificăm:

a) Un străin aflat în România în timp de război, procură inamicului niște vite, sau niște muniții sau hrană. Faptul prin natura sa și în toate legiurile constituie infracțiunea de *trădare* prin favorizarea inamicului. Ei bine, în proiectul român, acest fapt, comis de străin, este *spionaj*. Ce legătură au vitele, muniția sau hrana cu spionaj?! nu știm! însă așa vrea criteriul naționalității ca acest fapt să fie spionaj.

b) Un ofițer dintr'o armată aliată (deci străin) primește comanda unei unități în România în timp de război și predă acea unitate inamicului. În toate legiurile, acest fapt este o trădare, în proiectul de cod penal este *spionaj*. Dece? Așa impune criteriul naționalității. În schimb, în art. 176 din proiect se pedepsește ca *trădător* românul care comite același fapt contra Statului aliat (!?)

c) Un străin, aflat în țară în timp de război, dă foc unui depozit de muniții sau alimente. Faptul poate fi o trădare; după proiectul român este însă *spionaj*. De ce?! Fiindcă criteriul naționalității vrea ca paltonul să fie căciulă.

d) Un specialist străin este angajat de Statul

român pentru fabricarea unor munițiuni, sau pentru construirea unui port, sau alte îndeletniciri similare; în această calitate ia cunoștință în mod inevitabil de anumite secrete pe cari le trădează. Acest fapt prin natura sa și în orice legiuire este o trădare; în proiectul c. p. român este *spionajiu*. De ce?! Criteriul... etc.

e) *Un român* în scopul de a surprinde anumite secrete, se introduce pe furiș într'un loc unde este interzis accesul pentru motive de ordin militar: acest fapt în toate legiuirile din lume este un fapt de *spionajiu*, fiindcă prin natura sa reprezintă o activitate tinzând la surprinderea secretelor. După proiectul de c. p. român faptul este însă *trădare*.

Am arătat că nu poate fi trădare acolo unde este vorba de secrete *neconfiate*, fiindcă nu poate cineva trăda ceia ce nu-i este îngăduit nici măcar să cunoască, firesc deci cel care încearcă să surprindă ceia ce nu-i este permis să cunoască, comite un *spionajiu*.

Criteriul naționalității se dispensează însă de realități!

f) *Un român* fără permisiunea autorității fotografiază un stabiliment militar, faptul, prin natura lui și în toate legiuirile, este socotit ca o prezumțiune de spionajiu; după proiectul c. p. român este o *prezumțiune de trădare*. Iată deci trădarea bagatelizată și bizar imperechiată cu alte expresiuni numai și numai pentru a nu se știrbi criteriul naționalității. Termenul de spionajiu *prezumat* este destul de criticat, fiindcă incriminări bazate pe bănueli, iar nu pe realități, nu pot fi admise în dreptul penal modern. Spionajiu *prezumat* se reduce în cele mai multe legiuri la o simplă contravenție incriminată nu pentru bănuiala de spionajiu, ci pentru lipsa de autorizare. Dar a vorbi de *prezumțiune de trădare*, și a considera ca atare faptul de a lua o fotografie, sau de a schița un desemn fără autorizare, este a abuza și de termeni și de noțiunea lor. Și toate acestea pentru ce? Pentru a face loc unui criteriu fără trecut și fără viitor în știința dreptului penal și în dreptul penal pozitiv.

În concluziuni, credem deci că inovația din proiectul de c. pen. român trebuie să fie înlăturată. Faptele de trădare trebuiesc să rămână fapte de trădare și faptele de spionajiu să rămână fapte de spionajiu, indiferent dacă autorul este național sau străin. Calitatea de național poate fi cel mult o circumstanță agravantă a acestor fapte.

Ca sistematizare și nomenclatură deci vor intra în capitolul și sub denumirea de *trădare*: faptele din art. 171—177 din proiect (în art. 173—177 se va înlocui „*celățeanul român*” cu „*acela care*”): vor intra în capitolul și sub denumirea de *spionajiu* faptele din art. 178—180 din proiect (în care se va înlocui iarăși „*celățeanul român*” cu formula „*acela care*”).

Înainte de a termina, ținem să relevăm că mai toate legiuirile mai noi au abandonat denumirea generică de *trădare* (rezervând-o pentru codul just. militare), lăsând infracțiunile de trădare numai cu denumirea lor particulară (port de armă contra patriei, îneltiri contra țării, favorizarea înamicului, etc.).

VINTILA DONGOROZ

PROIECTUL CODULUI DE PROCEDURĂ CIVILĂ

(Urmare *)

Cererele de chemare în judecată. Sediul materiei este în art. 127—139 din proiect. Principiile proiectului se găsesc și în art. 1 și urm. din legea de accelerare, în art. 59 și urm. din legea judecătorilor de ocoale, în § 128—135 și § 253 din codul de pr. civ. germană, în § 129 și urm., § 188 din Codul de pr. civ. din Ardeal, în § 74 și urm., § 226 și urm. din pr. civ. din Bucovina.

Materia cererilor de chemare în judecată trebuie pusă în legătură cu forma cererilor cuprinsă în art. 86—93 din proiect.

Art. 127 al. 1 trebuie complectat cu obligația de a se arăta numele, pronumele, calitatea, domiciliul părților sau al reprezentanților lor, motivarea în drept, alăturarea actelor, în caz de lipsă a acestor elemente obligația președintelui de a restitui reclamantului cererea pentru complectarea lipsurilor, sancțiunea lipsurilor. Acest aliniat trebuie pus în legătură cu art. 86 și 87 din proiect.

Art. 129 dispune că pretenția reclamantului nu poate fi înfățișată sub condițiune decât în cazurile arătate de lege. Reclamantul poate însă prezenta o a doua pretențiune pentru cazul când cea dintâi i-a fost respinsă. Redacția acestui articol nu este clară. În cazul când pretenția a fost judecată, a doua cerere făcută în condiții identice ar putea pune în discuție autoritatea lucrului judecat. Acest text de lege trebuie lămurit.

Art. 132 dispune că acțiunea intentată împotriva unei societăți sau asociațiuni fără personalitate, va trebui să cuprindă și datele din care să reiasă că societatea există, că are organ de administrație, precum și bunuri ce se vor putea urmări. Condiția existenței bunurilor urmăribile poate fi eliminată: Societatea sau asociația pârâtă poate să nu aibă bunuri urmăribile în timpul procesului, dar este posibil a avea în urma procesului.

Art. 135 dispune că prin acțiunile pentru pensii alimentară, rente sau alte prestațiuni periodice se pot cere și ratele exigibile în viitor întrucât nu atârnă de o contra prestațiune. Acest articol trebuie complectat cu dispoziția că hotărârea trebuie să conțină condiția că execuția ratelor exigibile în viitor nu se va putea face decât după ce ele vor deveni exigibile.

Art. 138 prevede că reclamantul nu poate să-și modifice acțiunea, după ce a fost comunicată pârâtului, decât dacă instanța găsește că prin această modificare nu se schimbă caracterul acțiunii sau dacă pârâtul intră în desbaterea acțiunii modificate fără a se opune. Dispoziția acestui articol este prea riguroasă, mai ales când reclamantul a plătit taxe mari în proces, sau este amenințat să i se prescrie dreptul. Iată pentru care considerațiuni suntem de părere că înaintea primei instanțe și înainte de discuția în fond a procesului modificarea acțiunii este admisibilă.

Proiectul trebuie complectat cel puțin cu recomandarea făcută judecătorilor ca la începutul procesului să propună stăruitor părților împăcarea în proces. Sunt dispoziții în acest sens în art.

*) Vezi No. 29, 30 și 31 din 1933.

81 din legea judec. oc., a Vechiului Regat, în § 159 din codul de pr. civ. din Ardeal, în § 204 din codul de pr. civ. din Bucovina, în art. 70, 71 din codul de pr. civ. rusă, în art. 52 și urm. din Codul de pr. civ. al Cantonului de Vaud, în art. 48 și urm. din legea pr. civ. din 13 Oct. 1920 a Cantonului de Geneva.

Proiectul, în art. 156 al. 3 lasă propunerea de conciliere la aprecierea judecătorului. Propunerea trebuie să fie obligatorie. Această observație trebuie pusă în legătură cu redacția art. 156 al. 3 din proiect.

Fixarea termenului de judecată. Sediul materiei este în art. 140 — 143 din proiect. Principiile proiectului — în mare parte — se găsesc și în § 140 și 141 din codul de pr. civ. din Ardeal, în art. 4 din legea de accelerare.

Art. 140 trebuie complectat cu dispoziția că președintele instanței va fixa termenul de înfățișare după ce va constata plata taxei proporționale, a timbrului, a citațiunilor.

Art. 141 al. 2, precum și art. 142 al. 3 dau dreptul părții interesate de a face recurs contra refuzului președintelui de a fixa termen de înfățișare din pricina lipsei unor elemente esențiale ale cererii, sau contra încheerii prin care se respinge cererea din pricina incompetenței. Proiectul trebuie să precizeze, despre ce fel de recurs este vorba? Doctrina procedurală cunoaște noțiunea de recurs cu înțelesul larg de cale de atac și cu înțelesul specific de recurs în casare; trebuie să mai precizeze termenul și instanța de judecată.

Al. 4 din art. 142 dispune — de asemenea — că hotărârea care admite recursul, nu are autoritate de lucru judecat privitor la chestia de competență. Această dispoziție are nevoie de o lămurire, fiind că la primul examen al chestiei s'ar părea că ea atacă principiul autorității lucrului judecat. Este adevărat că dacă această cale de atac este îndreptată contra unui act de procedură grațioasă, aceste afaceri n'au caracterul autorității lucrului judecat. Dar atunci cererea nouă trebuie să conțină motive noi, pentru a da putința justiției să dea o altă motivare celei de a doua hotărâre, pe care o dă.

Întâmpinarea. Sediul materiei este în art. 144-146 din proiect. Principiile proiectului se găsesc în mare parte în paragr. 194 și urm. din codul de procedură civilă din Ardeal în § 243 din codul de procedură civilă din Bucovina, în § 128 și urm. din codul de procedură civilă germană, în art. 4—9 din legea de accelerare a judecăților, în art. 168—170 din proiectul codului de procedură civilă italian Mortara, în art. 312—316 codul pr. civ. rusă.

Art. 144 dispune că în termen de 30 de zile dela primirea acțiunii, pârâtul va fi obligat să pregătească dezbaterile procesului printr'o întâmpinare scrisă. În legătură cu această dispoziție proiectul trebuie să precizeze că dela primirea citației și a copieii după acțiune până la prima zi de înfățișare, termenul fixat trebuie să fie mai mare de 30 de zile, pentru a da timp pârâtului să-și prepare dovezile în procesele obișnuite, iar în procesele urgente, termenul trebuie să fie mai scurt. În acest sens este și art. 4 al. 4 din legea de accelerare.

Art. 145 trebuie complectat impunându-se ca

întâmpinarea să cuprindă și motivele de drept, precum și obligația pârâtului de a alătura actele de care se servește în proces, stabilind și o sancțiune în caz de abatere. Iar în caz când pârâtul voește să facă cerere de chemare în garanție sau cerere reconvențională, să facă mențiune despre aceste cereri în întâmpinare, depunându-le odată cu întâmpinarea, altfel aceste cereri se vor judeca deosebit. În acest sens este și art. 9 al. 2 și art. 12 din legea accelerării precum și § 197 din codul de proc. civ. din Ardeal.

Art. 146 dispune că întâmpinarea va fi comunicată reclamantului, fără să arate cu câte zile trebuie făcută comunicarea înaintea primei zile de înfățișare și dacă această comunicare trebuie să se facă la dosar sau personal reclamantului. Art. 4 al. 3 din legea accelerării precizează toate aceste chestiuni.

Cererea reconvențională. Sediul materiei este în art. 147—150 din proiect. Principiile proiectului se găsesc și în § 189 din codul de pr. civ. din Ardeal, în § 235 al. 2 din codul de pr. civ. din Bucovina, în § 5, 35, 81, 110, 112, 145 din codul de pr. civ. germană.

Proiectul n'arată ce trebuie să conțină o cerere reconvențională. Art. 9 al. 1 din legea de accelerare și art. 340 din codul de pr. civ. rus, prevăd că cererea reconvențională trebuie să întrunească cerințele unei acțiuni.

Proiectul n'arată nici ce condițiuni trebuie să întrunească cererea reconvențională. Art. 61 al. 2 din codul de pr. civ. al Vechiului regat, § 89 din codul de pr. civ. din Ardeal, § 53 din codul de pr. civ. germană, art. 38 și 226 din codul de pr. civ. rusă, prevăd că cererea reconvențională trebuie să fie în legătură cu cererea principală și cu mijloacele ei de apărare.

Art. 147 din proiect dispune că cererea reconvențională poate fi făcută de pârât înaintea primei instanțe până la închiderea dezbaterilor. Pentru a nu târăgăni procesul, este bine ca cererea reconvențională să fie anunțată în întâmpinare și depusă odată cu ea sub sancțiune de a fi judecată separat de acțiunea principală. În acest sens sunt art. 12 din legea de accelerare și art. 340 din codul de pr. civ. rusă.

Art. 147 al. 2 și 3 dispune că dacă cererea reconvențională este în legătură cu obiectul cererii principale va fi judecată odată cu cererea principală, cu toată opunerea reclamantului, altfel ea se va judeca deosebit, afară numai dacă părțile convin ca ambele cereri să se judece împreună. Credem că este bine să se prevadă în proiect, ca cererea reconvențională să fie totdeauna în legătură cu obiectul cererii principale și intruind această condiție, când ea este prezentată odată cu întâmpinarea, pentru economia procesului și buna administrație a justiției, să fie judecată odată cu cererea principală. În acest sens este art. 38 din codul procedurii civ. rusă.

Art. 150 dispune că în ipoteza când prestațiunile cerute prin acțiunea principală și cererea reconvențională sunt de aceeași natură, instanța le poate compensa chiar dacă compensația nu a fost propusă. Proiectul trebuie să precizeze că cererea reconvențională admisă, operează compensarea

judiciară, adică este vorba de o pretenție incertă, nelichidă, neexigibilă, pusă în discuție de pârît în instanță, spre deosebire de compensația legală care operează de drept, fără cerere reconvențională, în pretențiuni certe, lichide, exigibile.

Dispozițiuni premergătoare judecării. Sediul materiei este în art. 151, 152 din proiect. Principiile proiectului se găsesc în § 204 din codul de pr. civ. din Ardeal, în § 183 din codul de pr. civ. din Bucovina, în § 272 b din codul de pr. civ. germană, în art. 169 din proiectul codului de pr. civ. italian Mortara.

Art. 151 din proiect prevede că președintele instanței poate lua din oficiu înaintea primei zile de înfățișare dispoziția de a pune în vederea părților să aducă la ședință anumite înscrisuri, de care voește a se sluji una din ele. Privitor la această chestiune, proiectul trebuie să fie completat cu dispozițiile cuprinse în art. 21—25 din legea de accelerare a judecăților, relativ la actul probatoriu în legătură cu procesul, deținut de partea adversă sau de o autoritate publică. Acest articol trebuie pus în legătură cu art. 266—268 din proiect, cari tratează despre deținerea actului de partea adversă, de un terțiu, sau de o autoritate publică.

Și mai departe art. 151 al. 4 prevede că președintele mai poate dispune din oficiu înaintea primei zile de înfățișare cercetarea locală cu sau fără expertiză, putând dispune tot odată ca desbaterea să se țină la fața locului. Proiectul nu precizează asupra cărui punct desbaterea poate avea loc? Apoi, această dispoziție din proiect mai prezintă următorul inconvenient: Judecata modernă se face în pretoriul justiției, ea nu se mai face ca în epoca patriarhală la umbra arborilor seculari. Dovada ne-o dă procedura ordonanței prezidențiale: În procedura franceză, în cazuri urgente, magistratul poate primi și soluționa cererea și acasă; în procedura noastră numai „în camera de chibzuire”, luând expresia întrebuintă de legiuitor în art. 66 bis al. 1 din codul de pr. civ. al Vechiului regat. Mai mult decât atât: Dacă din desbaterea la fața locului rezultă că această probă este inadmisibilă sau inutilă? Încât proba aceasta este bine să se discute și să se admită în instanță.

Desbaterea procesului. Sediul materiei este în art. 153—187 din proiect. Principiile proiectului se găsesc în § 206—208, 219—262 din codul de pr. civ. din Ardeal, în § 150—159, 171—218 codul de pr. civ. din Bucovina, în § 128—165 din codul de pr. civ. germană, în art. 10—29 din legea de accelerare, în art. 86 și urm. din codul de pr. civ. din Vechiul regat, în art. 68—80, 324—339 din codul de pr. civ. rusă, în art. 171—173 din proiectul codului de pr. civ. italian Mortara.

Art. 154 din proiect dispune că la tribunal orice pretențiune a părților nearătată prin acțiune sau întâmpinare, va fi înfățișată în scris sub sancțiunea de a nu fi ținută în seamă. Conținutul acestui articol trebuie lămurit pentru a nu veni în contradicție cu art. 153, care prevede că concluzile scrise, memoriile nesustinite oral nu sunt ținute în seamă, precum și cu principiul, care rezultă din economia proiectului de pr. civ., că pre-

tențiunile în afară de acțiune sau întâmpinare trebuie să fie înlăturate pentru a nu da loc la surprinderi. Din textul art. 154 pare că ar rezulta că ar mai putea fi primite pretențiuni — pe cale de cerere scrisă, — chiar dacă nu ar fi susținute oral sau nu ar fi arătate în acțiune sau întâmpinare.

Art. 155 al. 1 din proiect dispune că în cazul când publicitatea ședințelor poate aduce vătămarea ordinii publice, bunelor moravuri sau părților, instanța poate ordona ședința secretă pentru întreg procesul sau numai pentru o parte. Credem că în procesele de divorț ședința secretă trebuie să fie obligatorie, pentruca discuția să se facă fără nici o șfială, în deplină libertate, ferind în acelaș timp părțile de șfiala ce ar avea, dacă discuția s'ar face în ședința publică. În acest sens este art. 99 din codul de pr. civ. al Vechiului regat.

Art. 156 al. 2 din proiect trebuie completat dând în atribuția președintelui și propunerea de dovezi, când crede că sunt necesare în proces, pentru a stabili un echilibru în ajutorul părții, care n'are mijloace să-și angajeze avocați cu multă experiență juridică. În acest sens este și art. 26 al. 2 din legea de accelerare și art. 83 al. 2 din legea judecătorilor de ocoale. De altfel această lacună e împlinită de art. 240 din proiect. Tot atât de necesară e și modificarea al. 3 din acest art. în sensul că propunerea de împăcare a părților să fie obligatorie, iar nu lăsată la aprecierea președintelui. Pentru liniștea socială, are atâta însemnătate această chestiune, încât cu toată critica ce s'a adus că prin conciliere magistratul părtinește pe una din părți, principiul obligativității ei s'a impus. În acest sens: art. 81 din legea judecătorilor de ocoale a Vechiului regat, art. 49 din legea de pr. civ. a Cantonului de Geneva, art. 52 din codul de pr. civ. al Cantonului de Vaud, art. 70 din codul de pr. civ. rusă, art. 163 din proiectul codului de pr. civ. italiană Mortara. Despre această chestie am mai vorbit și când ne-am ocupat de art. 138 din proiect.

Art. 158 din proiect dispune că în ipoteza când acțiunea sau întâmpinarea cuprinde lipsuri, ele vor putea fi completate la prima înfățișare. Proiectul trebuie completat arătând în ce chip se pot împlini aceste lipsuri, acordând în acelaș timp părții adverse un termen — când ea are nevoie — pentru a lua cunoștință de împlinirea lipsurilor. De altfel, proiectul vorbește despre acest termen în art. 167. Art. 158 al. 2 mai prevede că după intrarea în desbaterea fondului nu pot fi invocate fapte sau dovezi nearătate prin acțiune sau întâmpinare decât în următoarele cazuri: Dacă administrarea noilor probe nu necesită amânarea desbaterilor sau dacă desbaterile urmează a fi amânate pentru alt motiv. Pentru a nu da loc la târăgănirea procesului, acest aliniat trebuie modificat în sensul că dacă în acțiune sau în întâmpinare nu se indică nicio probă, nu se pot admite în proces decât probe care nu atrag amânarea desbaterilor și că administrarea probelor nu se poate face decât la începutul desbaterilor. În cursul procesului nu este bine să se poată invoca probe și fapte noi decât acelea ce rezultă din desbatere și pe care părțile nu le-au putut prevedea.

Altfel, după fiecare amânare, partea ar putea

veni cu o probă nouă. Când acest aliniat ar rămâne însă nemodificat în proiect, partea adversă — când nevoia cere — are drept la contra probă. În afară de aceasta, art. 158 mai are nevoie de următorul aliniat: Când o parte în proces a decăzut din dreptul de a-și administra vreo probă, are dreptul să se apere discutând temeinicia pretențiunilor părții adverse. În acest sens este și art. 20 din legea de accelerare.

Art. 160 din proiect trebuie complectat arătându-se că mijloacele de apărare, când pârâțul nu este obligat să facă întâmpinarea, trebuie comunicate *în scris la dosar*, la prima zi de înfățișare. *dându-se un termen reclamantului ca să ia cunoștință de ele dela dosar*. Actuala redacție a acestui articol nu este precisă, neindicându-se cum trebuie să arate pârâțul mijloacele sale de apărare.

Art. 161 din proiect dispune că în procesele de competența tribunalului, în cari pregătirea apărării depinde de verificări de gestiuni ori de cercetări de registre sau de arhive, sau când valoarea obiectului este deosebit de importantă, pârâțul are dreptul să-și desvolte mijloacele de apărare în tot cursul judecării, chiar dacă n'a făcut întâmpinare. Acest text de lege va da loc la tergiversări și surprinderi în proces. Pentru înlăturarea acestor inconveniente e bine să se precizeze în proiect că, pârâțul este obligat să-și arate în întâmpinare toate mijloacele de apărare și numai atunci, când din desbateri ar rezulta nevoia de a invoca fapte și dovezi noi, pe care nu le putea prevedea la facerea întâmpinării, să le poată invoca în cursul procesului. Această dispoziție este îndestulătoare să soluționeze cum trebuie privite toate situațiile noi, ce s'ar ivi în cursul procesului.

Și mai departe art. 162 din proiect adaugă că în procesele prevăzute în art. 161 — de care am vorbit mai sus — tribunalul va putea delega din oficiu un judecător pentru înfăptuirea acestei proceduri pregătitoare, iar art. 163 din proiect spune că după terminarea procedurii pregătitoare judecătorul va înapoia dosarul tribunalului, care va fixa un termen pentru cercetarea procesului în fond și administrarea dovezilor.

Principiile prevăzute în art. 161—163 din proiect se găsesc și în § 255, 256 din codul de procedură civilă din Ardeal. Pentru înlăturarea șicanelor și accelerarea judecării este bine ca administrarea dovezilor să se facă înaintea judecătorului delegat — când tribunalul socotește necesar să-l delege. — fixând odată cu această delegație și termenul de fond. În acest sens este § 281 codul de pr. civ. din Bucovina și art. 247 din proiect. Al. 5 al art. 163 din proiect mai dispune că în cazul prevăzut de art. 162 aliniatul ultim partea nu va putea propune întregirea dovezilor înaintea tribunalului, decât dacă va stabili că motive temeinice au împiedicat-o să răspundă înainte de închiderea procedurii. Această dispoziție poate — de asemenea — să dea loc la tergiversări în proces, făcute cu rea credință, pentru a readuce procesul dela instanța de fond înaintea judecătorului delegat. Inconvenientul se poate îndrepta, în cazul când partea va dovedi că motive temeinice o împiedică să-și întregască dovezile, să poată cere un termen judecătorului delegat în acest scop, înainte

de trimeterea dosarului instanței de fond pentru ca dovezile să se administreze în această fază pregătitoare.

Art. 164 al. 1 din proiect dispune că în cursul debaterii fiecare parte este obligată să răspundă la susținerile de fapt ale părții potrivnice, dacă prin memoriile depuse nu a dat un răspuns lămurit. Acest aliniat are nevoie de preciziune. Prima chestiune: Susținerile de drept nu trebuie lămurite? În sistemul legii de accelerare a judecării — sistem care înlătură surprinderea în proces, — atât reclamantul cât și pârâțul trebuie să lămurească ambele susțineri (art. 1 al. d. și art. 7 al. b). A doua chestiune: În ce chip trebuie lămurite susținerile, oral sau în scris? A treia chestiune: Acest aliniat ar putea da loc la tergiversări și surprinderi, părțile din proces socotindu-se în drept ca primele susțineri din cerere și întâmpinare să le facă confuz, pentru a surprinde pe adversar. În cât preciziunea ar putea fi făcută în sensul că părțile sunt obligate să lămurească chestiunile de drept și de fapt în cerere și în întâmpinare, susținându-le apoi oral în dezbaterile procesului.

Art. 168 din proiect dispune că în cazul când părțile nu se prezintă la prima zi de înfățișare, sau la termenul fixat după ce a intervenit o suspendare înaintea aceleas instanțe, ele se consideră că au renunțat la judecată, tot astfel și în cazul când după ce li s'a încuviințat la cerere o amânare, nu s'au înfățișat la termenul următor. Sancțiunea este prea gravă: Iată 2 avocați cu procură, care reținuți la o secție, se prezintă mai târziu la altă secție, după ce li s'a strigat procesul. Este mai bine să se mențină suspendarea prevăzută de art. 59 din legea de accelerare, cu plată mai simțitoare de taxă la redeschiderea procesului.

Art. 169 din proiect prevede că dispozițiile art. 167 și 168 nu se aplică proceselor prevăzute de art. 161. Credem că nu este bine să se facă această deosebire pentru menținerea egalității înaintea justiției.

Art. 172 din proiect cuprinde printre alte dispoziții și pe aceea că se pot numi experți în procese și persoane, care nu știu limba română. Credem că este bine să se numească experți numai persoane cari știu românește. Această măsură va fi un stimulent pentru minoritari de a învăța să vorbească românește.

Art. 173 al. 1 din proiect dispune că la prima instanță, dacă părțile convin, instanța poate încuviința ca dezbaterile să se facă într-o limbă ce aparține uneia din populațiile minoritare. Această dispoziție crează o situație delicată din punct de vedere național și al autorității statului: Iată o instanță cu judecători și greșier, care având simpatii excesive față de minoritari și care judecă procese între minoritari, îngăduie ca dezbaterile să se facă în limba părților minoritare. Justiția, care prin excelență trebuie să fie națională, va lăsa impresia că sîntem sub dominație streină. Credem că acest aliniat trebuie înlăturat. Este chemat la interogator minoritarul, care nu știe românește, va fi întrebat de judecător sau de greșier, dacă-i cunoaște limba, ori prin interpret, când nu-i cunoaște limba, și, când este sărac, cheltuelile se vor plăti din fondul asistenței judiciare.

Art. 174 al. 2 din proiect, tratând despre înfățișarea înscrisului original în instanță, când partea se servește de el, trebuie pus în legătură cu art. 90 al. 3 din proiect, care tratează despre aceeași chestie.

Art. 177 din proiect dispune că instanța va încheia un singur proces verbal de toate desbaterile orale, care au avut loc. Proiectul n'arată însă de unde trebuie luate datele relativ la desbaterile orale, cari au avut loc. În vederea aceasta, credem că nu se pot suprima jurnalele, cari trebuie să cuprindă pe scurt desbaterile din cursul procesului. Punctul 2 din acest articol trebuie complectat și cu mențiunea relativ la prezența procurorului în instanță, când este obligat să pună concluziuni, pentru a se putea constata dacă interesele incapacabililor au fost bine apărute. Acest articol trebuie complectat și pus în legătură cu articolul 68 din legea avocaților în sensul că declarația părții în ședință, privitor la alegerea unui avocat ca mandatar, ține loc de procură în tot timpul procesului. În acest fel este și art. 3 din legea accelerării.

Art. 186 din proiect dispune că în cazul când partea nu este reprezentată prin avocat, președintele îi va putea da lămuririle necesare cu privire la excepțiunile și mijloacele sale de apărare, la urmările neîndeplinirii actelor de procedură și în special îi va putea pune în vedere termenul de apel sau de recurs. În concepția modernă, procesul fiind o chestie de interes general, credem că proiectul ar trebui să facă din această dispoziție o obligație, iar nu numai o facultate pentru judecător.

Articolul 187 din proiect dispune că părțile pot cere înaintea primei instanțe conexarea mai multor procese, ce sunt în curs de judecată, în fața aceleiași instanțe sau a unor instanțe deosebite de același grad. Acest articol trebuie complectat cu arătarea că procesele de conexat trebuie să aibă legătură între ele, de asemenea, acest articol trebuie pus în legătură cu art. 200 al. 2 din proiect.

Pe lângă dispozițiile cuprinse în această secție a proiectului, mai trebuie adăogată dispoziția că, dacă o parte nu se prezintă în proces, dar a administrat probele anterior, instanța să fie obligată a examina dovezile, și să-i admită cererea în lipsă, dacă ea este dovedită. În acest sens este și art. 29 din legea accelerării.

(va urma)

P. VASILESCU

Profesor de Procedură Civilă la Universitatea din Iași

UNIFICAREA LEGISLAȚIEI

Moțiunea privitoare la proiectul de lege pentru izolarea alienaților, votată de Congresul neurologilor și psihiatrilor la Sibiu

Sibiu, 20 Sept.

În urma discuțiilor ocazionate de congresul neurologilor și psihiatrilor, ținut la Sibiu, s'au votat mai multe moțiuni.

Iată textul moțiunii privitoare la proiectul de lege pentru izolarea alienaților:

Membrii congresului luând act de raportul d-lor agregat Tomescu, dr. Ilea și dr. Ionasiu asupra proiectului de lege pentru internarea și izolarea alienaților, constată că ministerul de justiție prin proiectul de lege depus în parlament, nu ține sea-

ma de legea sanitară din 1930, care conține dispozițiuni moderne referitoare la internarea bolnavilor mintali, *că se bazează numai legile maghiare din 1876, 1894 și 1912*, — că nu ține seamă de cei trei ani de bună experiență a legii din 1930, că votarea acestui proiect de lege ar însemna să ne întoarcă unde am fost acum 50 de ani.

Congresul roagă ministerul sănătății publice să intervină ca chestiunea internării bolnavilor mintali să nu se lase spre rezolvare numai ministerului de justiție ci să se mențină dispozițiunile legii sanitare din 1930, prin care se prevede că internarea, menținerea în spital și eliberarea bolnavilor mintali se vor face de medicul specialist, anunțându-se procurorul și secția tutelară. În conformitate cu dispozițiunile actualei legi, eventualele modificări ale articolelor privitoare să se facă numai cu avizul președintelui societății de neurologie, psihiatrie, psihologie și endocrinologie, care este și delegatul congresului. Articolele privitoare la ocrotirea averii bolnavilor internați să rămână în grija instanțelor tutelare.

Congresul roagă ministerul de justiție ca modificarea articolelor codului civil referitoare la regimul alienaților să se facă în colaborare cu ministerul sau cu președintele soc. noastre.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. U.

Audiența dela 15 Iunie 1933

Președinția D-lui D. VOLANSCHI Prim Președinte

Regia Autonomă C. F. R. cu P. Rădulescu.

Decize No. 31

Funcționar al Regiei Autonome C.F.R. Pretențiuni privitoare la diferențe de spor de scumpete și primă în urma aplicării legii armonizării salariilor. Conflict negativ de competență. Art. 1 din legea pentru creierea regiei autonome C. F. R., art. 56 c. com., art. 31 legea Curții de casație.

Când prin recursul unui funcționar al Regiei autonome C. F. R. sunt deduse în discuțiune pretențiuni de salarii cari nu au caracterul comercial obiectiv, judecarea acelu recurs devine secției I-a a Inaltei Curți în virtutea plenitudinii de jurisdicțiune ce-i este atribuită prin art. 1 din legea de organizare a Inaltei Curți.

Curtea,

Asupra regulamentului de competență de față:

Având în vedere actele dela dosar, din cari rezultă că Regia Autonomă C. F. R. a atacat cu recurs deciziunea no. 112 din 1932 a Curții de apel București s. II-a, prin care respingându-se ca nefondat apelul ce l-a făcut contra sentinței no. 219 din 1931 a Tribunalului Ilfov s. II-a, s'a confirmat zisa sentință, în virtutea căreia dânsa a fost obligată să plătească intimatului-reclamant, Petre I. Rădulescu, avocat în serviciul său, o sumă de bani, reprezentând diferența de spor de scumpete și primă, cuvenite lui pe anii 1927—29, în urma aplicării normelor de salarizare prevăzute de legea armonizării salariilor.

Că, secția I-a a Inaltei Curți, căreia i-a fost repartizat acest recurs și-a declinat prin decizia no. 874 din 1932, competența de a-l judeca pe conside-

rațiunea că, prin art. 1 legea pentru crearea regiei autonome a C. F. R., se prevede că această instituție este o regie publică comercială și deci, față de acest caracter comercial al ei și față de dispozițiile art. 56 c. com., recursul este de natură comercială și, prin urmare de competența secției III-a.

Că, secția III-a, prin decizia no. 1655 din 1932 și-a declinat de asemenea competența motivând că, deși din cauza obiectului lor, actele de gestiune a patrimoniului său, făcute de Regia autonomă a C. F. R., sunt acte obiective de comerț, această regie însă, în calitatea sa de instituție publică, face și acte cari țin de dreptul public, cum sunt cele relative la funcționarii săi, iar aceste raporturi neputând avea un caracter comercial, nu este locul a se aplica la procesele decurgând din ele, normele de competență fixate prin art. 31 § III lit. a, legea organică a Inaltei Curți, pe care s'a întemeiat secția I-a, când și-a declinat competența.

Că, în fața acestui conflict negativ de competență, Secțiunile Unite ale Inaltei Curți sunt chemate să determine secțiunea care urmează să judece recursul în discuțiune.

Considerând, după cum rezultă din întreaga economie a legii din 1929, pentru organizarea și administrarea pe baze comerciale a întreprinderilor Statului, că forma comercială ce se dă acestor întreprinderi, atunci când sunt constituite ca regii autonome, are numai de scop să împrumute normelor lor de organizare, un mecanism de administrare comercială, în vederea unei mai bune funcționări a serviciului public pe care ele îl îndeplinesc, iar nu acela de a le transforma în societăți comerciale, cu toate consecințele ce pot decurge din această calitate de comerciant.

Că, în ce privește Regia autonomă a C. F. R., acest lucru reiese în mod evident din dispozițiile legii dela 1 Iulie 1929, care o creiază. — Întrucât prin art. 9 din această lege, se rezervă Ministerului comunicațiilor și serviciului de miniștri, direcțiile generale ale funcționării acestei instituții, bugetul său este supus aprobării adunării deputaților și formează o anexă a bugetului general al Statului, iar bilanțul și conturile serviciilor sale sunt supuse controlului Inaltei Curți de Conturi, de unde rezultă că, deși art. 1 o denumește Regie publică comercială, îi menține însă caracterul de instituție de Stat, — caracter pe care și legea din 28 Iulie 1929, pentru organizarea ministerelor, intervenită posterior, i-l confirmă prin art. 147, conform căruia Regia Autonomă a C. F. R. este o administrație publică, dependentă de Ministerul comunicațiilor și Lucrărilor publice.

Considerând că astfel fiind, urmează că din actele acestei regii, numai acelea vor avea un caracter comercial, cari după prevederile codului comercial, sunt considerate ca acte obiective de comerț, deci cele relative la gestiunea patrimoniului său, prevăzute ca atare de art. 3 alin. 13 c. com., cu tot complexul de obligațiuni ce derivă din această gestiune; că, însă, actele cari privesc raporturile dintre această regie și funcționarii săi, odată ce regia nu este un comerciant, nu pot fi raporturi dela patron la salariați comerciali, ci raporturi de drept public, caracter ce li se recunoaște atât prin art. 57 legea din 1 Iulie 1929, potrivit căruia acestor funcționari li se aplică, până la pu-

nerea în vigoare a statului personalului C. F. R., dispozițiunile din statutul funcționarilor publici, cât și prin art. 1 legea din 3 Ianuarie 1930, pentru interpretarea unor dispozițiuni din legea pentru organizarea Ministerelor, prin care se aplică funcționarilor Regiilor publice autonome, normele pentru punerea din oficiu în retragere, prevăzute pentru funcționarii din administrațiile centrale sau exterioare ale Ministerelor, de unde rezultă că și funcționarii acestor regii, deci și ai regiei autonome a C. F. R., sunt considerați tot funcționari publici.

Că, prin urmare, prin recursul de față fiind deduse în discuțiune pretențiuni de salarii din partea unui funcționar al Regiei autonome a C.F.R., pretențiuni cari nu au caracterul comercial obiectiv, judecarea acestui recurs revine secției I-a a Inaltei Curți, în virtutea plenitudinii de jurisdicțiune ce îi este atribuită prin art. 1, § I, aliniatul final, legea organică a Inaltei Curți.

Pentru aceste motive, Curtea regulând competența, trimite pricina să se judece de secția I-a a Inaltei Curți.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. I-a

Audiența dela 13 Iunie 1933

Președenția D-lui S. TIPEL, Consilier

Carol Schubert cu Ministerul Apărării Naționale

Decizia No. 920

Ofițer de rezervă concentrat. Exerciții de tragere cu granate. Soldat. Scăparea granatei din mână. Explozie. Rănirea ofițerului. Infirmitate pe toată viața. Acțiune în daune contra Ministerului apărării naționale. Neresponsabilitate. Respingere. Art. 119 din Constituție, art. 998 și 1000 c. civ.

Ministerul apărării naționale nu poate fi răspunzător, în baza art. 1000 c. civ., pentru daunele cauzate de soldați în cursul exercițiilor militare, de oarece nu poate fi vorba de nici un raport între ei și minister, dela prepus la comitent, atunci când daunele sunt o consecință directă și imediată a unor exerciții cari prin natura lor fac parte din înseși obligațiunile militare ale soldaților.

Curtea,

Asupra recursului făcut de Carol Schubert contra deciziunii Curții de apel București, secția IV-a nr. 175 din 1931.

Văzând motivul de casare :

„Violarea art. 998, 1000 și urm. din codul civil prin greșita lor interpretare și aplicare, violarea art. 119 din Constituție, omisiune esențială.

„Am chemat în judecată Ministerul armatei prin acțiune în daune întemeiată pe art. 998, 1000 și urm. c. civ., precum și pe culpa de serviciu dovedind că erau în speță întrunite toate condițiunile pentru ca răspunderea Ministerului să fie angajată.

„Am fost concentrat ca ofițer de rezervă la regimentul 9 de vânători în luna Iulie 1928.

„În această calitate, am primit ordin a merge la poligonul de tragere cu compania I-a a regimentului, spre a face exerciții de tragere de război cu granate.

„Urmând a se executa tragerea de către soldatul Ioan Macovineuc, acesta, după ce a spart focosul granatei și a exe-

cutat și mișcarea a doua de lansare, în loc să arunce granata cu mișcarea a treia, a scăpat-o în șanț, iar granata a explodat în imediată mea apropiere, rănindu-mă grav la mână și piciorul drept și producându-mi și ruptura uretrei, infirmități cu totul grave și incurabile după cum am dovedit cu expertiza medicală.

„Faptele au fost dovedite și necontestate și le constată însă Curtea de fond.

„Instanța de fond îmi respinge însă apelul și deci acțiunea cu această motivare:

„Având în vedere că conform art. 119 din Constituție, serviciul militar constituie o obligație pentru tot românul, din care cauză se exclude ideea că soldatul sub drapel și în exercițiile militare poate să fie un prepus al Statului, și că acesta ar putea răspunde de faptele sale în conformitate cu dispozițiunile art. 1000 c. civ. alin. III.

„Că așa fiind, din moment ce soldatul, care cu ocazia exercițiului militar, de aruncare cu granata, a provocat accidentul în discuție, nu a fost prepus, iar Statul nu a fost comitentul lui, acțiunea de față este nefondată și apelul tot astfel.

„Judecând astfel, Curtea a violat art. 119 din Constituție prin greșită interpretare și aplicare, precum și art. 998 și 1000 din c. civ.

„Pentru a se aplica art. 1000, adică răspunderea comitenților pentru faptele prepușilor, doctrina și jurisprudența cer două condițiuni: 1) Prepusul să fie angajat după criteriul lierei alegeri și 2) Prepusul să lucreze în subordine.

„Ori, în speță, ambele condițiuni sunt întrunite cu prisosință de oarece soldații sunt aleși de Stat cu prilejul organizării serviciului militar, căci legea și regulamentul recrutării și operațiunea recrutării în sine este o selecție, adică alegere după un criteriu de aptitudini.

„Așa se explică de ce imbecilii, infirmii, debili, etc. nu fac ostire.

„Tot astfel se explică și împărțirea ostașilor pe arme. Deci libera alegere.

„Când Curtea invoacă art. 119 din Constituție pentru a exclude aplicarea art. 1000 c. civ. la speță ea confundă obligativitatea serviciului care privește pe cetățean cu obligativitate inexistentă în sarcina autorității militare.

„Orice cetățean este obligat să facă serviciul militar.

„Textul spune: „tot românul face parte din unul din elementele puterii armatei, conform legilor speciale.

„Este principiul națiunii armatei în antiteză cu vechile organizări ale oștirilor prin angajarea de mercenari.

„Dar aceasta nu implică obligația Statului de a înrola fără distincție chiar pe un inapt căci atât legea de recrutare, cât și regulamentul ei, arată că operația recrutării constituie o alegere și o repartiziune după aptitudini.

„Deci libera alegere, căci dacă obligativitatea privește pe intimat, Statul este incontestabil liber să înroleze sau nu.

„In al doilea rând serviciul militar se prestează în subordine prin excelență, soldatul având întotdeauna o activitate ordonată de superiorii lui, cari la rândul-le și ei lucrează potrivit unui serviciu comandat.

„Curtea omite a se pronunța asupra existenței acestor condițiuni cari învederău cât sunt de aplicabile textele art. 998 și 1000 c. civ., iar omisiunea este cu totul esențială și motivul pe baza căruia Curtea înlătură aplicarea textelor, am demonstrat că constituie violarea art. 119 din Constituție.

„In orice caz, armata este în serviciul public, făcând parte din ansamblul organizării Statului și anume serviciul apărării naționale.

„Am invocat înaintea Curții existența culpii de serviciu, consistând în defectuoasa funcționare a serviciului, ceea ce

constituie culpa personală a acestei persoane morale, care se cheamă Statul.

„Dela principiul răspunderii Statului pentru culpa de serviciu, există singure două excepții: a) Culpa victimei și b) forța majoră.

„In speță, nici una din aceste excepții nu există de oarece subsemnatului ca ofițer de rezervă nu-mi incumbă sarcina pregătirii soldatului căci în perioada concentrărilor perioada instrucției individuale este de mult terminată, ea fiind presupusă făcută de ofiterii instructori activi. Altfel nu ar fi fost cu putință și nu este posibil ca ofițerii de rezervă să facă dintr'odată cu trupa trageri de războiu.

„Astfel fiind, eu însumi ca ofițer de rezervă eram concentrat pentru pregătirea mea în comandă, iar nu pentru a pregăti pe soldați în vederea aruncării granatei.

„Asupra acestei obiecțiuni, Curtea omite de a se pronunța și omisiunea este esențială.

„Soluțiunea Curții este cu totul nejuridică și consacrarea ei ar însemna existența posibilității unui prejudiciu produs cuiva fără posibilitate de reparațiune și fără a se putea invoca forța majoră sau culpa victimei.

„Intradevăr, o faptă omenească mă prejudiciază. Art. 998 îmi spune că oricine îmi cauzează o pagubă e obligat să o repare. Dacă ași chema pe soldat, el mi-ar respinge acțiunea, zicând: am lucrat din ordin constrâns, și că atare eu nu sunt autorul responsabil al faptului. Iar dacă mă adresez Comitentului, acțiunea mi se respinge pe baza art. 119 din Constituție, rău înțeles. Rămân deci infirm pe toată viața așa cum constată Curtea de fond, fără posibilitatea de a obține reparația și aceasta, zice-se, în virtutea normelor dreptului”.

Având în vedere deciziunea atacată cu recurs din care rezultă că recurentul Carol Schubert a chemat în judecată Ministerul armatei intimat în recurs, cerând să fie obligat a-i plăti cu titlu de daune, suma de 1.500.000 lei.

Ambele instanțe de fond au respins această acțiune.

Pentru a da această soluțiune, Curtea reține că necontestat de părți că recurentul fiind concentrat ca ofițer de rezervă în regimentul 9 vânători, a mers în ziua de 26 Iunie 1928 cu unitatea sa a cărei supraveghere o avea la exercițiul de tragere cu granate și în timpul exercițiului un soldat din unitatea sa, scăpând granata din mână, în șanțul de tragere, aceasta a făcut explozie, rănind pe recurent, care a rămas infirm pe toată viața.

Examinând apoi chestiunea responsabilității intimatului, Curtea motivează că conform art. 119 din Constituție, serviciul militar constituie o obligație pentru tot românul, din care cauză se exclude ideea că soldatul sub drapel și în exercițiile lui militare, poate să fie un prepus al Statului.

Că deci, soldatul care cu ocazia exercițiului militar de aruncare cu granate a provocat accidentul nefiind prepus, iar Statul neavând calitatea de comitent, acțiunea în daune îndreptată în contra Statului este nefondată.

Având în vedere că prin motivul de casare recurentul prevede că judecând astfel, Curtea a violat art. 998 și 1000 și urm. c. civ. prin greșita lor interpretare și aplicare, precum și art. 119 din Constituție, săvârșind și o omisiune esențială.

Că în dezvoltarea acestui motiv se susține că soldatul fiind ales după anumite criterii stabilite de legea și regulamentul recrutării și prestând un serviciu în subordine, este prepus al Statului, deci

intimatul Ministerul apărării naționale, fiind un comitent, este răspunzător de fapta soldatului său, care a provocat accidentul în discuție.

Că, deși s'a invocat și culpa de serviciu consistând în defectuoasa funcționare a serviciului, totuși — pretinde recurentul — instanța de fond nu s'a pronunțat asupra acestei chestiuni.

Considerând că Ministerul apărării naționale nu poate fi răspunzător în baza art. 1000 c. civ. pentru daunele cauzate de soldați în cursul exercițiilor militare, de oarece nu poate fi vorba de nici un raport între ei și Minister, dela prepus la comitent, atunci când ca în speță, daunele sunt o consecință directă și indirectă a unor exerciții cari prin natura lor fac parte din înseși obligațiunile militare ale soldaților.

Că astfel fiind și întrucât în speță este constant că recurentul — ofițer de rezervă concentrat — a suferit accidentul în timp ce se găsea cu unitatea sa a cărei supraveghere o avea la exercițiile de aruncare de granate, când un soldat scapând granata lui din mână, aceasta a explodat, rănindu-l grav, urmează că această împrejurare nu putea, față de cele mai sus arătate, să atragă responsabilitatea Ministerului intimat.

Că în ce privește existența culpei de serviciu, din lucrările dela dosar se constată că înaintea Curții și această culpă a fost invocată de recurent însă nu s'a precizat în ce anume ar consta așa că în atare situație nu se poate aduce vreo imputare instanței de fond că nu s'ar fi ocupat de această chestiune.

Că în consecință, instanța de fond respingând acțiunea în daune intentată contra Ministerului intimat, nu a violat textele invocate prin recurs, ci din potrivă a făcut o justă aplicațiune a legii, deci motivul de casare fiind neîntemeiat, recursul cată să fie respins.

Pentru aceste motive, Curtea respinge recursul făcut, etc.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. I.

Audiența dela 6 Iunie 1933

Președnția D-lui S. TIPEI Consilier,

Florica Al. Negri ș. a cu Dr. Iosif Dona.

Decizia Nr. 894.

Licitație publică. Convențiune încheiată în scop de a nu se prezenta o parte la licitație. Înălțarea liberei concurențe. Violențe morale. Convenție contrară ordinii publice. Cauză ilicită. Nulitate. Art. 536 și urm. pr. civ.

Din textul art. 536 și urm. pr. civ., care reglementează licitația și adjudecarea bunurilor nemiscătoare, rezultă că legiuitorul, în interes de ordine publică și pentru a ridica prețul imobilelor vândute prin licitație publică la nivelul prețurilor din vânzările de bună voie, a asigurat vânzărilor prin licitație publică cea mai deplină libertate, așa în cât orice convențiune care ar tinde să împiedice libera concurență, în scopul ca adjudecarea imobilului să se facă pe un preț mai mic, este nulă ca fiind contrară ordinii publice și având astfel o cauză ilicită.

Curtea.

Asupra recursului făcut de Florica A. Negri și Colonel Al Negri contra deciziunii Curței de Apel București secția IV-a nr. 427 din 1931.

Văzând motivele de casare I, II și III cum și motivul suplimentar, în cuprinderea următoare:

I. Greșită aplicațiune și violarea art. 542 c. pr. civ., art. 351 al. I cod. pen. și exces de putere.

Noi recurenții fiind creditorii ipotecari asupra imobilului din București Calea Plevnei Nr. 16, pentru suma de lei 450.000 plus procente și accesorii, imobilul s'a vândut la licitație publică pentru suma de lei 2.200.000 și s'a judecat definitiv asupra d-nei Anie Gros, născută Rosenbrand, care era și d-sa creditoare a imobilului într'un rang posterior nouă. Adjudecarea nedepunând în termen legal prețul, imobilul a fost scos în vânzare în cont, iar la noua licitațiune s'a prezentat d-l Dr. I. Dona, intimatul din acest recurs. Pentru recuperarea creanței noastre, eram în drept să licităm în calitate de creditor și să cumpărăm imobilul de fapt însă nu o puteam face neavând suma necesară. A intervenit atunci o înțelegere verbală între noi și d-l Dr. Dona, conform căreia ne-am luat obligația pe care am respectat-o de a nu ne prezenta la licitație, astfel că dl Dr. în lipsă de alți concurenți, cari să dea o sumă superioară la 2.000.000 lei să ia imobilul pe prețul acesta pentru care d-sa se obligă față de noi ca după ce va intra în posesia imobilului să ne numere suma de lei 250.000 care sumă constituia o despăgubire parțială din creanța noastră de 450.000 lei. D-l Dr. I. Dona a intrat în posesia imobilului menționat și fără a tăgădui că ne datorește suma ce reclamăm, nu voește a ne-o plăti. Tribunalul Ilfov secția II-a a declarat acțiunea noastră ca nulă și a respins-o ca atare iar Curtea de apel secția IV prin decizia atacată cu recurs a confirmat hotărârea Tribunalului. Instanța de fond afirmă că din desbateri și probele administrate, recurenții au întrebuințat violență morală față de d-l Dr. Dona ca să-l determine a-l licita. Ori, nici din desbateri, mai puțin din probele administrate, nu rezultă că soții Negri ar fi întrebuințat vreo violență materială sau morală cu care să fi determinat pe d-l Dr. Dona a licita și a deveni adjudecatarul imobilului din calea Plevnei nr. 16. Nu se arată în hotărârea Tribunalului sau a Curții nici un fapt sau vreo influență din acelea cari să fi hotărât pe intimat a deveni proprietarul zisului imobil. De altminteri prin această licitație Dr. Dona nu numai că n'a fost prejudiciat, dar chiar s'a îmbogățit. De o violență materială sau morală, care să aducă bine, se poate plânge cineva?

„Pe de altă parte, Curtea se mai întemeiază și pe art. 351 alin. I cod. pen.; ori e stabilit că acest articol nu se poate aplica deoarece elementele delictului lipsesc. Am dovedit pe larg că din nimic nu rezultă că am format asociațiuni pentru a specula asupra licitațiunii publice sau a îndepărta pe concurenți, un element principal esențial fără de care delictul din art. 351 alin. I cod. penal nu există, totuși Curtea aplică acest articol fără ca în prealabil să fixeze elementele lui constitutive și fără ca să se arate de ce argumentele aduse de noi nu trebuiesc luate în seamă.

Judecând astfel, Curtea adoptând și motivele Tribunalului a violat art. 542 cod. proc. civ. și art. 351 alin. I cod. penal, a dat o hotărâre nemotivată și viciată de un vădit exces de putere.

II. Greșita aplicațiune a art. 968 și 1008 c. civ. violarea art. 542 cod. pr. civ., nemotivare și exces de putere. Curtea declară convențiunea intervenită între soții Negri și Dr. Dona contrară ordinii publice și bunelor moravuri. Din examenul acestei convențiuni și din motivarea hotărârei pe care o atacăm nu rezultă nici un viciu din acelea care să facă să

contravie ordinii publice sau bunelor moravuri. Afirmările nedovedite ale instanței de fond nu pot duce la nulitatea convenției. Pe de altă parte art. 542 cod. pr. civ. care este special licitațiilor și care derogă de la dreptul comun arată anume cari sunt cazurile în cari numai concurenții și anumite persoane se fac păsibili de aplicațiunea codului pen. în articolele expres indicate la acest articol de procedură. Ori dispozițiunile din art. 542 cod. proc. civ. nu sunt aplicabile în speță, de oarece nici un fapt dovedit nu face posibilă aplicarea aceor dispozițiuni. Dealtminteri, noi avem tot interesul ca imobilul să se vândă cât mai scump singurul mijloc să putem și noi intra în creanța noastră. Instanța de fond dând la o parte principiile de drept enunțate mai sus, fără a se sprijini pe fapte dovedite și fără a se spune de ce a aplicat greșit art. 968 și 1008 c. civ. a violat art. 542 proc. civ. nu și-a motivat hotărârea și a comis un nou exces de putere.

III. Eroare gravă de fapt, greșită aplicațiune și violare a art. 351 cod. penal și art. 966 și 968 c. civ. nemotivare și exces de putere. Curtea de apel ia ca bine dovedite următoarele fapte că soții Negri au stabilit o înțelegere cu Dr. Dona pentru înlăturarea concurenței de la licitațiunea imobilului din calea Plevnei nr. 16 în schimbul unei sume de bani; că au folosit violență morală față de proprietarul(?) lor Dr. Dona prin asigurările ce i-au dat și insistențelor stăruitoare depuse pe lângă acesta, spre a-l determina să liciteze; că au fost conduși de rea intențiune, care se degajează din împrejurările faptului arătat și au păgubit prin înlăturarea concurenței atât pe creditorii în rang mai privilegiat, cât și pe debitorii în profitul lor personal. Ori din cetirea tuturor actelor din dosar, acte cari pot constitui o dovadă, nu rezultă că a probat juridicește nici un fapt din ce e enumerate. Mai mult, este și o flagrantă neoprivire ca o convențiune liber consimțită de Dr. Dona să fie făcută pentru a-l înșela. Afară de afirmațiunile pur gratuite a-e d-lui Dona din ce a spus în întâmpinare și în pledoarie cari nu sunt probe, faptele înșirate de Curte în hotărârea sa, stau în aer și nu sunt susținute pe nimic. Deci dar baza hotărârii este numai arbitrarul instanței și arbitrarul nu poate constitui o bază legală și nici o motivare legală. Mai mult, afirmațiunile Curții așa arbitrare cum sunt și neformând probe, încă ele nu sunt elemente cerute în mod esențial de art. 351 al. I cod. penal, pentru ca pe acest articol să-și poată sprijini hotărârea Curții deși pe ele nu s'ar putea întemeia după cum am zis, hotărârea decât când ar fi bine stabilite.

Articolele 966 și 968 c. civ. stabilesc principii de drept, ele nu pot dobândi putere într-o hotărâre decât atunci când: 1) faptele procesului sunt absolut bine dovedite ca pe ele să se poată rezema aplicarea principiilor enunțate de aceste articole și 2) în specie, din faptele de care vorbește hotărârea Curții, nu este nimic dovedit și 3) în cazul nostru este imposibil după cum am zis să se aplice art. 966 și 968 c. civ., ci dacă ar fi locul, ceea ce nu este numai dispozițiunea specială din art. 542 cod. pr. civ., combinat cu art. 351 alin. I cod. penal.

Exces de putere, denaturare, violarea art. 351 cod. penal combinat cu art. 542 proc. civ. și 966 și 968 c. civ., eroare grosieră de fapt.

Prin acțiunea introductivă de instanță am arătat că suma de 250.000 lei ce urma să ne remită d-l Dr. Dona, era în comptul creanței noastre, debitorul ipotecar urmând a fi exonerat de această sumă.

Curtea de apel denaturează cuprinsul acțiunii și natura convențiunii alegate de noi prin omiterea acestei caracteristici că suma să fie scăzută din creanța noastră contra debitorului ipotecar.

Din modul cum denaturează Curtea de apel convenția preținsă de noi, ar rezulta că d-l Dr. Dona urma să ne dea

ca un fel de beneficiu suma de 250.000 lei și în acest caz, evident că ar fi fost posibil a se discuta aplicabilitatea art. 351 cod. penal de oarece creanța contra debitorului ipotecar ar fi rămas intactă și noi am fi realizat un beneficiu prin convenția cu d-l Dr. Dona.

Însă în acțiune se arată precis că suma plătită de d-l Dr. Dona, urma să fie redusă din creanța noastră contra creditorului ipotecar. În acest caz, textele de mai sus nu mai au nici o aplicațiune fiindcă ceea ce a înțeles legiuitorul să reprime, sunt convențiunile făcute cu ocazia unei licitații cu scopul de a se oprina debitorul, iar nu acelea care-i profită.

Deci, numai prin denaturarea acțiunii și a convențiunii alegate cu eroare grosieră de fapt și cu greșita interpretare a textelor sus menționate, s'a putut pronunța decizia atacată cu recurs.

Având în vedere deciziunea atacată cu recurs din care rezultă că recurenții Florica A. Negri și colonel A. Negri, au chemat în judecată pe intimatul Dr. Iosif Dona, pentru plata sumei de 250.000 lei.

Ambele instanțe de fond au respins această acțiune.

Pentru a da această soluțiune Curtea constată că recurenții fiind creditorii ipotecari cu suma de 450.000 lei asupra imobilului din București, calea Plevnei nr. 16, cu ocaziunea urmăririi silite, imobilul a fost adjudecat asupra Anei Gross, creditoare ipotecară în rang ulterior, pe preț de 2.200.000 lei și adjudecătura nedepunând prețul, s'a procedat la vânzarea în cont. recurenții îngrijăți de faptul că prețul ce s'ar putea obține la licitație n'ar acoperi creanța lor, au încheiat o înțelegere verbală cu intimatul Dr. Iosif Dona ca în schimbul abținerii lor dela licitare, intimatul să le plătească 250.000 lei după ce va deveni adjudecatul imobilului și va intra în posesiunea lui. Recurenții neprezentându-se la licitație, imobilul se adjudecă definitiv pe preț de 2.000.000 lei asupra intimatului care depunând prețul este pus în posesie. În urma refuzului intimatului de a plăti suma convenită s'a făcut acțiunea de față.

Tribunalul, ale cărui motive au fost adoptate de Curte, argumentează că din lucrările dela dosar rezultă că intenția recurenților în momentul încheierii convențiunii a fost de a tulbura libera concurență la licitația imobilului, exercitând o violență morală asupra intimatului pe care l'au făcut să creadă că plătind o anumită sumă de bani pentru ca recurenții să nu se prezinte la licitație, el va cumpăra imobilul cu un preț mai redus.

Că acest fapt este prevăzut și sancționat de art. 351 c. p. și independent de aceasta, contravine și bunelor moravuri și ordinii publice prin aceea că aduce o atingere liberei concurențe la licitare, deci convențiunea încheiată este nulă.

Curtea de apel, examinând acțiunea și susținerile părților motivează că acțiunea are o cauză ilicită de oarece fapta recurenților de a fi stabilit o înțelegere cu intimatul pentru înlăturarea concurenței la licitațiunea imobilului în schimbul unei sume de bani, utilizând violențe morale prin stăruințele depuse pe lângă intimat spre a-l determina să liciteze, conduși de rea intențiune și păgubind atât pe creditor în rang privilegiat cât și pe

debitor în profitul lor personal, constituie o tulburare a liberei concurențe prevăzută și sancționată de art. 351 c. pen.

Că dar convențiunea încheiată de părți având o cauză ilicită, imorală și contrară ordinii publice, este nulă și fără efect și în consecință valorificarea ei nu poate fi cerută în justiție.

Având în vedere că prin motivele de casare I, II și III și cel suplimentar, recurenții pretind că judecând în acest mod, Curtea a aplicat greșit și a violat art. 542 pr. civ. 351 c. p. art. 966, 968 și 1008 c. civ., a comis un exces de putere, denaturare și eroare gravă de fapt pronunțând o decizie nemotivată și lipsită de baza legală.

Că în dezvoltarea acestor motive se susține în esență că nu s'a dovedit nici un fapt care să justifice concluziunea Curții că înțelegerea dintre părți ar fi contrară bunelor moravuri sau ordinii publice și s'a denaturat cuprinsul acțiunii atunci când Curtea stabilește că recurenții reclamau suma de 250.000 lei ca un beneficiu, când în realitate această sumă urma să fie scăzută din creanța pe care ei o aveau contra debitorului lor.

Considerând că din principiile cari guvernează întreaga materie a urmăririi bunurilor nemișcătoare și în special din textul art. 536 și urm. care reglementează licitația și adjudecarea acestor bunuri, rezultă că legiuitorul în interes de ordine publică și pentru a ridica prețul imobilelor vândute prin licitație publică la nivelul prețurilor din vânzările de bună voie, a asigurat vânzătorilor prin licitație publică cea mai deplină libertate, așa în cât orice convențiune care ar tinde să împiedice libera concurență în scopul ca adjudecarea imobilului să se facă pe un preț mai mic este nulă, atare convențiune fiind contrară ordinii publice și având astfel o cauză ilicită; că așa fiind și întrucât în speță este constant că prin acțiune recurenții au cerut ca intimatul să le plătească suma de 250 mii lei, ca preț al unei convențiuni în baza căreia ei s'au abținut dela concurența licitărei imobilului din București, calea Plevnei 16, pentru ca acest imobil să fie adjudecat asupra intimatului pe un preț mai redus, ceea ce s'a și împlinit căci prețul ieșit la adjudecare nici n'a acoperit creanța recurentului, urmează că asemenea convențiune cu drept cuvânt a fost considerată ca fiind contrară ordinii publice din moment ce prin ea părțile au voit ca concurența la licitare să nu mai aibă loc în condițiunile de libertate garantate de lege

Că dar soluțiunea menținându-se pe considerațiunea că înțelegerea dintre părți fiind contrară ordinii publice și având deci o cauză ilicită este nulă, valorificarea ei nefiind posibilă în justiție, Curtea a dat o bază legală deciziei sale, nu a violat nici unul din textele invocate prin recurs, și nu a comis vreun exces de putere, eroare gravă de fapt, denaturare sau nemotivare și în consecință devine inutil a mai discuta criticile aduse deciziei atacate, cu privire la argumentele trase din disp. art. 351 c. pen.

Că prin urmare, motivele de casare fiind neîntemeiate recursul cată să fie respins cu cheltueli de judecată care prin apreciere se fixează la suma de 3.000 lei.

Pentru aceste motive, Curtea respinge recursul, etc.

TRIBUNALUL VĂLCEA S. II a

Audiența din 7 Iulie 1933

Președenția d-lui N. NICHITA, Jude Consilier
Regia Autonomă C. F. R. cu I. Dumitrescu ca intimat
Jurnal No. 6321

Refuz de plata salariului; recurs la căile dreptului comun, iar nu la instanțele de contencios administrativ. Admitere. Art. 998 c. civ.; art. 1, 4 și 6 din legea contenciosului administrativ.

In lipsă de dispozițiuni exprese, în legea contenciosului administrativ, nu este nici o rațiune de a se refuza celui vătămat, printr'un act administrativ de autoritate, calea dreptului comun pentru obținerea daunelor atunci când, fără a cere conf. legii contenciosului, anularea actului și daune, el înțelege să se prevaleze de calea dreptului comun spre a cere instanțelor ordinare numai daune conf. art. 998 c. civ., nu și anularea actului abuziv spre a justifica astfel, competența prealabilă și exclusivă, a instanțelor de contencios.

Tribunalul,

Asupra incidentului ridicat de Regia Aut. C. F. R. de a i se admite apelul și reforma cartea de judecată nr. 932, din 22 Iunie 1928, prin care a fost obligată la plata sumei de lei 7008 drept salariu și 500 lei spese, către intimatul I. Dumitrescu, fost șef de tren, în stația R.-Vâlcea, pentru motivul că refuzul C. F. R. de a-i plăti salariul intimatului, constituie un act de autoritate, care fiind de competența exclusivă a instanțelor de contencios administrativ, Tribunalul urmează a-și declina competența de a judeca această afacere, urmând ca intimatul să-și îndrepte cererea sa către aceste instanțe speciale.

Având în vedere lucrările dela dosar și concluziunile orale și scrise depuse de părți în cauză.

Considerând că din cuprinsul cererii înreg. la judecătoria mixtă R.-Vâlcea, sub nr. 5.500 din 11 Mai 1928, se vede că intimatul a chemat în garanție pe oponenta Direcția Generală C. F. R. pentru a fi obligată de a-i plăti suma de lei 7008, drept salariu ce i se cuvine, care sumă i s'a oprit de direcție pentru un presupus fapt de lipsă dela serviciu și fiind judecat de comisia de disciplină și găsimdu-l nevinovat l-a achitat și a dispus să i se dea această sumă reprezentând salariul său pe timp de una lună și 17 zile, cât a fost suspendat din serviciu.

Considerând că din adresa nr. 16833 din 1927, aflată la dosar adresată intimatului, se vede că Ministerul comunicațiilor, a recunoscut acestuia că i se vor plăti toate drepturile bănești pe timpul cât a fost suspendat din funcțiune. Înaintea judecătorului de ocol, Direcțiunea Generală C. F. R. neprezentându-se intimatul, a obținut câștig de cauză pe baza lipsei dela interogatoriu, Direcțiunea Generală C.F. R., făcând apel, în contra acestei cărți de judecată, departe de a se susține că oprirea salariului intimatului pe timpul suspendării sale din funcțiune, ar fi un act de autoritate al său, recunoaște, dreptul intimatului, dar susține că i-a achitat acest drept, cerând un termen pentru a dovedi cu statele de leafă, achitarea acestui salariu, aceasta după cum se vede din jurnalul acestui Tribunal cu no. 13066 din 1931 și 8582 din 1932.

Respingându-i-se ca nesustănit apelul, Regia Aut. C.F.R., prin petiția de opoziție ce face contra respingerii apelului, ridică pentru prima oară necompetința jurisdicțiunii de drept comun, de a se pronunța asupra dreptului de salariu, al intimatului, întrucât refuzul său de a satisface drepturile de sa-

lariu, constituie un act de autoritate, de competența jurisdicției, de contencios administrativ.

Considerând, că prin articolul I din legea contenciosului administrativ, se vede că prin art. 107 al. II din noua Constituție, cel vătămat în drepturile sale printr'un act administrativ de autoritate, făcut cu călcarea legilor și regulamentelor sau prin reaua voință a autorităților administrative, de a rezolva o cerere privitoare la un drept, poate face cerere la instanțele judecătorești pentru recunoașterea dreptului său.

Că prin art. 4, din legea contenciosului, se prevede că cererile întemeiate pe art. 1, din aceea lege și pe art. 107 din Constituție, vor fi introduse înaintea Curții de apel, în circumscripția căreia intimatul își are domiciliul, iar art. 6 din aceeași lege prevede, că Curtea de apel, judecă dacă actul este ilegal, îl poate anula sau poate pronunța daune civile până la data restabilirii dreptului vătămat, având și căderea de a judeca și cererea de despăgubiri, fie contra autorității chemată în judecată, fie contra funcționarului vătămat.

Considerând că scopul principal urmărit de legiuitor din dispozițiunile de mai sus, au fost de a se da părții lezate posibilitatea de a obține cât mai grabnic anularea actului ilegal, și reintegrarea sa efectiv în drepturile sale, acest fapt fiind de esența procedurii speciale a legii contenciosului și fiind de cele mai multe ori mai profitabil decât atribuirea daunelor compensatorii, iar în ceiace privește competența atribuită instanței de contencios de a se pronunța și asupra acestor sume, ea a fost edictată numai în mod accesoriu spre a se da părții lezate posibilitatea de a le obține și pe calea procedurii rapide a contenciosului, în mod mai ușor decât pe calea dreptului comun.

Că însă, din aceste dispozițiuni nu rezultă că acordarea daunelor cauzate prin aceste fapte s'ar fi înființat prin noua lege a contenciosului, o competență exclusivă numai a instanței de contencios, chemată să pronunțe anularea actului ilegal; deasemenea, de nicăeri nu rezultă că partea vătămată prin astfel de acte, n'ar avea dreptul să-și valorifice pretențiunile la daune și înaintea instanțelor ordinare, în afară de dreptul prevăzut de art. 6, din legea contenciosului de a cere și instanței de contencios pe lângă anularea actului și daune.

Că în lipsa unor dispozițiuni exprese, contrarii, nu este nici o rațiune de a se refuza celui vătămat, prin asemenea acte, calea dreptului comun pentru obținerea daunelor, atunci când fără a cere conform legii contenciosului anularea actului și daune, a înțeles să se prevaleze de calea dreptului comun, spre a cere instanțelor ordinare, numai daune conform art. 998 cod. civ., nu și anularea actului abuziv spre a se judeca astfel competența prealabilă și exclusivă a instanței de contencios.

Având în vedere că este necontestat că intimatul prin acțiunea sa, la prima instanță a cerut să i se recunoască dreptul ce are la plata unei sume de bani reprezentând salariul său pe timp de 47 de zile, cât a fost suspendat din funcțiune, drept recunoscut de oponentă prin înseși motivele sale de apel, fără ca să atace ca ilegal actul abuziv de autoritate de a i se reține acel salariu; incidentul de incompetență ridicat de oponentă, cată a fi primit ca nefondat și respins ca atare.

După ce această dispozițiune s'a pus în vedere părților, s'a acordat cuvântul în fond.

(ss) N. Nichita, I. Popescu.

NOTA. — Instanțele noastre judecătorești în repetate rânduri au avut de rezolvat o importantă chestiune de drept, — aceia de a se ști dacă ce-

rerile pentru neplata salariilor funcționarilor publici trebuie să îndreptate numai înaintea instanței de Contencios, pe calea indicată de legea ei specială, sau pot fi introduse și înaintea instanțelor ordinare, în baza dispozițiunilor de drept comun.

Soluționarea problemei a prilejuit acestor instanțe o jurisprudență pe cât de fluctuantă, pe atât de confuză, în fixarea principiilor de drept. Latura dificilă asupra căreia jurisprudența nu și-a spus ultimul ei cuvânt, era a se ști dacă faptul refuzului plății salariului funcționarului de către autoritatea publică, constituie un act de autoritate sau un act de gestiune.

De aici, importanța netăgăduită a problemei, fiindcă de soluționarea ei depindea învestirea instanței competente de a judeca atari litigii.

Clasificarea bipartită a actelor administrative în acte de autoritate și acte de gestiune a fost mult discutată în doctrină și jurisprudență, fără a se ajunge, însă, la o formulă precisă în această direcție.

Distincțiunea acestor acte prezintă un deosebit interes în practica judiciară, de oarece numai actele administrative de autoritate sunt date în competența Contenciosului administrativ, pe când cele de gestiune sunt de competența tribunalelor ordinare.

În sistemul legislațiunii noastre, clasificarea de mai sus a fost admisă în legile cari priveau organizarea Contenciosului din 1905, 1910, 1912, precum și Constituția din 1923, având la bază doctrina formulată de Laferrrière.

Adoptarea constantă a acestei clasificări de către legiuitorii noștri, a produs mari dificultăți instanțelor de contencios, de oarece criteriul lor de distincțiune nefiind bine determinat, Curțile de apel și Curtea de casație s'au ferit în general de a da o definițiune acestor acte.

Astfel, printr'o serie de decizii, unele instanțe arătau că refuzul autorității de a plăti salariul funcționarului public, constituie un act de gestiune, competente a fi judecat de instanțele de drept comun, iar altele că acest refuz constituie un act de autoritate de competența Contenciosului administrativ.

Principiile de bază elaborate în primele hotărâri, porneau dela ideea că ceia ce trebuie să intereseze justiția în asemenea acte, este faptul, iar nu obiectul refuzului la plata salariului, care constituie în sine un act patrimonial ce scapă de sub cenzura instanțelor de Contencios administrativ (1).

Se făcea astfel apel la vechile teorii cari priveau funcțiunea publică într'o situațiune contractuală, adică identică situațiunii isvorând din contractul de mandat civil (2).

1) C. Hamangiu: Pandectele Române, 1932, nr. 1 pag. 10.

2) H. Berthélemy: Droit Administratif, pag. 46; E. Lamerrière: Traité de la juridiction administrative t. 1, pag. 5; P. Darest: Justice administrative en France pag. 388; Perriquet: L'Etat des fonctionnaires et les Contrats de l'Etat pag. 144.

A se vedea în acest sens:

Cas. III, no. 2352 din 1924; Jurisprudența Română 1925, pag. 197; Jurisprudența Generală 1925, pag. 701; Cas. III, nr. 74 din 1925; Pandectele Săptămânale, 1927, pag. 737; Trib. Ilfov I, C. C. Nr. 403 din 1927, Dreptul '927, pag. 72.

Ulterior, însă, Inalta Curte de casație schimbă jurisprudența, stabilind principiul că neplata salariului funcționarului public constituie un act de autoritate.

Administrația se comportă în situația refuzului plății salariului, ca autoritate de drept public și ca organ de executarea legii, iar nu ca persoanele de drept privat, astfel că examinarea unui asemenea act este de competența instanțelor de Contencios administrativ, iar nu a instanțelor ordinare de drept comun (3).

Prin această interpretare se părăsește teoria situațiilor contractuale dintre funcționari și Stat.

Neplata salariului este o consecință a unui act de voință, acela de a procedea la călcarea actului de condiție, în virtutea căruia funcționarul a căpătat această calitate. Cenzurabilă deci, nu este neplata în sine, ci actul determinat al refuzului, care este un act indiscutabil de autoritate (4).

Deși ultima interpretare dată de Inalta Curte de casație, în deciziunile sale, era cu totul în vederile doctrinei actuale a dreptului public, jurisprudența nu s'a fixat în această direcție, ea continuând a merge în aceiași instabilitate.

Acesta era stadiul problemei ce discutăm, până la data de 11 Mai a acestui an, când un fapt nou survine, care dacă nu rezolvă chestiunea de principiu în fondul ei, înlătură indirect controversa asupra competenței instanțelor ordinare de a judeca asemenea acțiuni.

Inalta Curte de casație, în secțiuni unite, s'a pronunțat la data sus menționată că indiferent dacă cel lezat printr'un act de autoritate ilegal n'a cerut instanței de Contencios anularea lui, acesta are dreptul să se prevaleze de calea dreptului comun, spre a cere instanțelor ordinare numai daune pentru faptul generator al prejudiciului (5).

Inalta Curte, argumentează în considerentele sale, că judecarea daunelor rezultate dintr'un act de autoritate ilegal, a fost atribuită numai în mod accesoriu instanței de Contencios, spre a se da părții lezate posibilitatea de a le obține și pe calea procedurii rapide a Contenciosului, în mod mai ușor decât pe calea dreptului comun.

De nicăeri, nici din textul art. 107 al. 4 al Constituției din 1923, nici din textul art. 6 al legii Contenciosului administrativ din 23 Dec. 1925, nu rezultă că partea vătămată prin asemenea acte n'ar avea dreptul să-și valorifice pretențiunile la daune și înaintea instanțelor ordinare, în afară de dreptul de a cere instanței de Contencios pe lângă anularea actului și daune.

Importanța covârșitoare a acestei deciziuni nu va scăpa desigur nimănui. Printr'însa pe lângă că

se înlătura controversa asupra competenței instanțelor ordinare, atunci când apare în discuție calificarea actului administrativ generator de daune, se deschide o cale cât mai largă pentru repararea prejudiciilor încercate de pe urma actelor de autoritate ilegale și fără a se mai recurge la anularea actului la instanța de Contencios.

Se împlinește astfel un deziderat de mult așteptat, ale cărui efecte nu vor întârzia să devină din cele mai salutare pentru ideea de justiție.

Fără a mai încerca a demonstra cari sunt argumentele care pledează pentru teza admisă de Inalta Curte de casație în secțiuni unite, de acum impusă ca normă obligatorie pentru toate instanțele, e suficient cred, a aminti admirabilul studiu publicat în *Curierul Judiciar* de distinsul jurist d-l I. Gr. Periețeanu, unde problema este pe larg expusă și cât se poate de judicios desbătută (6).

GEORGE A. PETRESCU

Doctor în Drept

Judecător Tribunalul Vâlcea

Către abonații revistelor noastre

Facem un călduros apel către toți abonații revistelor noastre: magistrați și avocați, cari nu și-au plătit abonamentele pe mai mulți ani la *Curierul Judiciar și Jurisprudența Generală*, să bine voiască a nu mai fi așa de indiferenți când li se cere plata sumelor datorate, fie de către voiajorul nostru de provincie D-1 *Mihail Stama*, fie de către D-1 *C. Petculescu* pentru capitală, când se prezintă la domiciliul D-lor, și să plătească — dacă nu suma întreagă — cel puțin un acorț, în schimbul chitanței ce vor primi din chitanțierul cu mateă, iar pentru rest să îngrijească a trimite prin *mandate poștale lunare* sumele datorate până la complectarea achitării, *direct la Curierul Judiciar*, București Str. Artei 5, de unde vor primi cuvenitele chitanțe pentru sumele trimise.

Sacrificiile ce ne impunem sunt enorme pentru apariția acestor 2 reviste, cari s'a recunoscut că răspund în mod complet necesităților profesionale.

Abonații trebuie să țină cont că revistele noastre nu contează pe alte mijloace decât numai pe plata regulată a abonamentelor.

Dacă, deci, abonații nu-și plătesc la timp abonamentele nici noi nu mai suntem în măsură a ne onora obligațiile ce avem față de salariații și furnizorii noștri, chirie și impozitele grele către Stat și comună.

Noi până acum, ne-am ferit de a procedea, ca alte reviste, de a publica numele celor rămași înapoi cu plata pe mai mulți ani, dar, dacă și în urma acestui apel nu vom fi satisfăcuți — cel puțin în parte — cu părere de rău vom fi forțați să recurgem și noi la această cale, căci nu *înțelegem să fim prădați de munca și capitalul nostru de către cei ce-și îmbogățesc cunoștințele juridice, ținându-se la curent cu doctrina și jurisprudența română și streină, dar de plătit nici gând nu au să-și achite abonamentele.*

Vom merge pentru aceștia și mai departe, le vom publica scrisorile, vom reclama Ministerului de Justiție în ce privește pe magistrați și Decanatelor Barourilor și Uniunii Avocaților, în ce privește pe avocații răi de plată, pentru a se lua măsuri contra lor.

CURIERUL JUDICIAR

A apărut:

A apărut LEGEA CHIRIILOR din 14 Aprilie 1933, comentată și adnotată de d. *Mircea Paraschivescu* judecător de instrucție la Trib. Ismail. Prețul 65 lei. De vânzare la *Curierul Judiciar*.

6) I. Gr. Periețeanu: Dreptul de opțiune al celor vătămați printr'un act administrativ de autoritate între acțiunea în daune, organizată prin legea pentru Contenciosul administrativ și acțiunea în despăgubiri conform dreptului comun, *Curierul Judiciar* nr. 1, din 1 Ianuarie 1933, pag. 2—12.

3) Cas. III, Nr. 192 din 1928; Jurisprudența Română 1928, pag. 217; Cas. III, nr. 528 din 1929; Pandectele Săptămânale, 1929, pag. 455; Cas. III, nr. 580 din 1929; Pandectele Săptămânale, 1929, pag. 751; Cas. III, Casa Generală de pensii, Pandectele Săptămânale, 1928, pag. 776; Cas. III, nr. 1025 din 1927, Pandectele Săptămânale 1928, pag. 260; Cas. III, nr. 647 din 1922, Jurispr. Română 1922, pag. 172.

4) Pandectele Române, 1932, Nr. 1, pag. 10.

5) Casația S. U., deciziunea nr. 24 din 11 Mai 1923, publicată în *Repertoriul de Jurisprudență Administrativă*, nr. 14, din 6 Iulie 1933.